

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

32. заседание

Четвъртъкъ, 18 април 1940 г.

(Открито въ 16 ч.)

Председателствувалъ председателътъ Никола Логофетовъ. Секретари: Атанасъ Цвѣтковъ и Георги Михайловъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.
Съобщения:	
Отпуски	797
По дневния редъ:	
Законопроекти: 1. За бюджета на държавата за 1940 бюджетна година (Първо четене — продължения разискванията и приемане)	797
Говорили: П. Стайновъ	797
М-ръ Д. Божиловъ	798
2. За спогодба на държавното съкровище съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, София (Първо и второ четене)	810, 812
3. За измѣнение и допълнение на членове 1 и 5 на закона за засилване на държавниятъ приходи (Първо четене)	813
Говорили: М. Ковачевъ	813
А. Гачевъ	814
4. За измѣнение и допълнение на членове 40, 59, 97, 99, 149, 177, 188, 191, 194, 199, 200, 206, 210, 213, 228, 349, 392, 430, таблици IX и X отъ закона за държавниятъ привилегии, акцизътъ и патентътъ (Първо четене — разискване	815
Говорилъ: П. Дограмаджиевъ	818
Лично обяснение на министъра на земедѣлнето и държавниятъ имоти И. Багряновъ по поводъ речта на народния представителъ Иванъ В. Петровъ, произнесена въ 31 заседание, отъ 17 април 1940 г., по първото четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1940 бюджетна година	808
Дневенъ редъ за следващото заседание	819

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни) Има нуждния брой народни представители. Отварямъ заседанието.

(Отсъствуватъ следниятъ народни представители: Д-ръ Атанасъ Поповъ, Божилъ Прашиловъ, Борисъ Момчевъ, Деню Чолаковъ, Димитъръ Арнаудовъ, Дълчо Тодоровъ, Иванъ Батембергски, Коста Божиловъ, Лазаръ Поповъ, Марко Сакарски, Милети Начовъ, Никола Генковъ, д-ръ Никола Минковъ, д-ръ Николай П. Николаевъ, д-ръ Петъръ Шишковъ, Рашко Атанасовъ, Сотиръ Яневъ, Стоянъ Димовъ, Тодоръ Кожухаровъ и Тотю Маровъ)

Г-да народни представители! Да сформимъ едно предложение.

Председателството въ съгласие съ правителството, смѣта, че е необходимо, че е въ интереса на работата да заседаваме въ сѣбота, 20 т. м., и понеделникъ, 22 с. м., за което ми е необходимъ вашиятъ вотъ. И гласувамъ. Ония г-да народни представители, които сѣ съгласни Народното събрание да заседава преди обѣдъ въ сѣбота, значи на 20 т. м., начало 9 ч., и понеделникъ, 22 т. м., начало 15 ч., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Разрешенъ е отпущъ отъ председателството на следниятъ народни представители:

на г-нъ Маринъ Грозевъ — 1 денъ, за 19 т. м.;
на г-нъ Иванъ Батембергски — 2 дена, за 18 и 19 т. м.;
на г-нъ Коста Божиловъ — 2 дена, за 18 и 19 т. м.;
на г-нъ Милети Начевъ — 3 дни, за 18, 19 и 20 т. м.;
на г-нъ Киро Арнаудовъ — 3 дни, за 19, 20 и 22 т. м.;
на г-нъ д-ръ Атанасъ Поповъ — 3 дни, за 18, 19 и 20 т. м.;
на г-нъ Деню Чолаковъ — 3 дни, за 18, 19 и 20 т. м.

Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1940 бюджетна година — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петко Стайновъ.

Петко Стайновъ: Г-да народни представители! Азъ ще моля да се приложи чл. 21 отъ правилника за вътрешния редъ. Вчера биде гласувано прекращаването на дебатитъ и би следвало сега да се даде думата на г-на министъра на финанситъ, за да се изкаже. Тѣй като правилникътъ не признава съществуването на политически групи въ Камарата, за да се даде възможностъ да бъдатъ чути всички мнения, съ огледъ на оформяване на единъ или другъ вотъ, предвидено е въ правилника, че ако между първитъ 8 или 10 души оратори, колкото сѣ се изказали, не е формулирано мнение, което да води до другъ вотъ, да се даде думата на следващия отъ записанитъ оратори, който ще формулира мнение, което да води до противенъ вотъ.

Г-да народни представители! Ако прегледате по стенограмитъ мненията, които сѣ изказани по бюджета за 1940 г., ще видите, че никой отъ народнитъ представители, които сѣ се изказали, не е формулиралъ единъ вотъ, едно мнение, което да води до негласуване на бюджета. Азъ имамъ тукъ, понеже може да стане въпросъ, речта на нашия колега д-ръ Никола Сакарковъ. Ако вие намѣрите нѣкъде въ тая речъ г-нъ д-ръ Никола Сакарковъ . . .

Еню Клянтевъ: И той е отъ нашитъ!

Дочо Христовъ: И той е отъ болшинството!

Петко Стайновъ: . . . да е заявилъ, че не одобрява бюджета или че ще гласува противъ бюджета, азъ ще се откажа отъ моето предложение. Прегледайте речта! Азъ ви моля да ми вързате, защото азъ прочетохъ втори пътъ речта на нашия добъръ ораторъ г-нъ д-ръ Сакарковъ, който разви много интересни мнения, но не формулира никъде едно мнение, което да води до негласуване на бюджета.

Можете да намѣрите прецедентъ въ противенъ смисълъ при разглеждането на законопроекта за гражданъ

ската мобилизация. Тогава нашият колега г-нъ Мушановъ повдигна въпросъ, дали не може да се възползува и той отъ чл. 21 на правилника. Обаче тамъ положението бѣше друго. Тѣй като г-нъ Дюгмеджиевъ бѣше формулиралъ вече едно мнение, да не се гласува законопроектъ за гражданската мобилизация, може би бѣше право, като не се даде думата на г-нъ Мушановъ.

Никола Мушановъ: Азъ какво мислѣхъ, че ще говорѣшъ, а ти на къде я почна! (Смѣхъ)

Петко Стайновъ: По това не искамъ да споря. Както и да е.

Д-ръ Георги Липовански: Разберете се!

Петко Стайновъ: На този прецедентъ не можете да се позовавате въ настоящия случай. Обстоятелството, следователно, че и самото болшинство възнагради съ най-големъ рѣкопѣлѣския речъта на г-нъ Сакаровъ — и азъ, и всички му рѣкопѣлѣскахме — показва, че той не е изразилъ рѣкопѣлѣски становище за неодобрение на бюджета, внесенъ отъ г-на министра на финанситѣ.

Д-ръ Георги Липовански: И Вие му рѣкопѣлѣскахте. И на Васъ ще рѣкопѣлѣскаме.

Петко Стайновъ: Азъ ще бѣда щастливъ, ако ми рѣкопѣлѣскате. Азъ съмъ рѣкопѣлѣскалъ на единъ голѣмъ ораторъ, какъвто е г-нъ д-ръ Сакаровъ. На мене не вървамъ да рѣкопѣлѣскате. Ако изпрося вашето благоволение да ми рѣкопѣлѣскате, ще ви благодаря.

Азъ моля, г-не председателю, за да се запази духътъ на правилника, да се даде думата на следващия отъ записанитѣ оратори, който ще формулира едно мнение противъ на досега изказанитѣ — т. е. мнение за неприемането на бюджета.

Председателъ Никола Логофетовъ: Г-да народни представители!

Никола Мушановъ: Азъ нѣма нужда да се мотивирамъ, защото веднажъ се мотивирахъ! (Смѣхъ)

Председателъ Никола Логофетовъ: Само единъ, г-нъ Мушановъ, може да поиска да говори. Двама или повече не могатъ.

Никола Мушановъ: Единъ, по кой ще е той? Сега изберете.

Председателъ Никола Логофетовъ: Който по-рано е записанъ — така се казва въ правилника.

Никола Мушановъ. По чукането тукъ (Сочи депутатскиѣ банка) се прави списъкъ. Ние чукаме на банцитѣ, а Вие нареждате ораторитѣ. Кой съмъ азъ по редъ, кой, е другиятъ?

Председателъ Никола Логофетовъ: За какво да споримъ?

Никола Мушановъ: По списъка искамъ да се види кой е пръвъ отъ насъ двамата?

Председателъ Никола Логофетовъ: По списъка е записанъ преди Васъ г-нъ професоръ Петко Стайновъ. Списъкътъ е при мене и по тоя списъкъ станаха разискванията.

Никола Мушановъ: Значи, азъ съмъ отхвърленъ! (Смѣхъ)

Председателъ Никола Логофетовъ: Не е толкова страшно. — Спорниятъ въпросъ се разрешава отъ председателството. Председателството, като държи смѣтка за речитѣ на 10-тѣ изказали се оратори, намира, че сѣ изказани различни мнения, че даже и ораторитѣ отъ мнозинството критикуваха основно бюджета въ неговитѣ главни линии и положения. Следователно, председателството не намира, че има приложение въ този случай чл. 21 отъ правилника. И азъ държа, и цѣлото бюро държи, и цѣлото Народно събрание държи и за запазване на правилника и за престижа на Парламента, но при десетъ различни мнения не мога да приема, че е имало десетъ еднакви мнения, за да има нужда отъ 11-то противъ.

Г-да народни представители! Има две страни: формална и такава по същество. Не може днесъ г-нъ професоръ Петко Стайновъ да заявява, че е изобщо по форма противъ бюджета, защото нашето държавно устройство е таково, че безъ бюджетъ не може. Той ще критикува, следователно, основнитѣ линии на бюджета. Нѣма значение дали даденъ ораторъ ще заяви, че ще гласува „за“ или „противъ“. Г-нъ д-ръ Сакаровъ, г-нъ д-ръ Бешковъ, г-нъ Иванъ Петровъ разкритикуваха и въ много положения отредкоха бюджета такъвъ, какъвто е внесенъ отъ г-на министра на финанситѣ.

При това положение, и следъ туй обяснение, което давамъ, намирамъ, че молбата на г-нъ професоръ Петко Стайновъ следва да бѣде оставена безъ уважение, и като я оставямъ безъ уважение, давамъ думата на г-на министра на финанситѣ. (Продължителни рѣкопѣлѣскания)

Никола Мушановъ: Значи, престижътъ на Парламента е запазенъ?

Председателъ Никола Логофетовъ: Вие, г-нъ Мушановъ, не може да не се обадите. Въ Ваше време пъкъ други се обаждатъ.

Никола Мушановъ: Въ мое време се даваше свобода на всички да се изказватъ.

Министъръ Добри Божиловъ: (Отъ трибуната. Посрещанъ съ бурни и продължителни рѣкопѣлѣскания) Г-да народни представители! Отъ миналата сръда до днесъ азъ внимателно следихъ изказанитѣ се по внесения бюджетпроектъ за 1940 г. 10 народни представители — и тѣзи, които одобриха изцѣло, и тѣзи, които отредкоха бюджета въ една голѣма частъ. За всички изказани, и благоприятни и противни мнения, азъ благодаря, защото уважавамъ чуждитѣ мнения, каквито и да бѣдатъ тѣ, и защото смѣтамъ, че именно съ изказване на противни мнения ние ще дойдемъ до най-правилни изводи относно бюджета, който, както се казва, е законъ надъ законитѣ.

При моето изложение по бюджета, макаръ че говорихъ доста, понеже времето е изключително и материалътъ е много — а азъ трѣбваше да не прекалявамъ и да прекратя въ 8 и половина частъ — останаха нѣколко точки, които не можахъ да разгледамъ подробно и които сега ще се помѣча на бърза рѣка да разгледамъ. Не ще се впускамъ да отговарямъ на техническиѣ въпроси, засегнати отъ говорилитѣ десетъ души оратори, понеже смѣтамъ, че ще имамъ достатъчно време въ едномесечнитѣ заседания въ бюджетарната комисија да дамъ освѣтления, да се спра на по-важнитѣ, на принципиалнитѣ въпроси.

Единъ отъ важнитѣ въпроси, които не можахъ да засегна, бѣше голѣмиятъ и важенъ въпросъ за днешния моментъ — въпросътъ за суровитѣ материали.

Г-да сраторитѣ, които се изказаха, засегнаха тоя въпросъ — нѣкои по-песимистично, нѣкои съ по-голема вѣра. Каза се даже, че предстои, може би, да се затворятъ нѣкои фабрики, нѣкои занаятчийски работилници, поради липсата на сурови материали. Азъ засегнахъ този въпросъ въ моето изложение и казахъ, че още въ навечерието на войната първата работа на всички страни, и воюващи, и неутрални, бѣше да забранятъ износа на суровитѣ материали, за доставката на които въ бъдеще може би ще иматъ мъжнотии. Нѣкои пъкъ забраниха износа имъ, за да не дадатъ възможностъ на други страни да бѣдатъ добре продоволствувани, както въ нормално време.

Каква е картината въ насъ за суровитѣ материали? Ние имаме едно индустриално производство, което по стойностъ стига вече 10 милиарда лева. Трѣбва да отдадемъ заслуга и почитъ на нашата индустрия, че въ скоро време можа да стигне до това състояние, щото отъ потребнитѣ ѝ за 6 милиарда лева сурови материали, които преработва, за 4 милиарда лева сурови материали да бѣдатъ отъ вътрешенъ произходъ, а да очаква отъ странство такива материали само за 2 милиарда лева.

Разбира се, че съ това цѣлата проблема не е изчерпана. Ние има да отиваме още по-нататъкъ, има да правимъ още нѣколко важни крачки напредъ, за да допринесемъ съ това още повече за нашата стопанска независимостъ. Но въ дадения моментъ за едно нормално работене на нашата индустрия сѣ необходими за 2 милиарда лева сурови материали отъ странство.

Покрай това имаме нужда отъ сурови материали за строежъ и за други дребни работи, така че може да се

каже, че нормалният внос годишно на сурови материали за индустрията, за строежа и пр. възлиза на 2.400.000.000 л.

Азъ не мога, по понятия причини, за които вие се съжидате, да разгледамъ сега въпроса изцяло и да ви кажа подробно отъ всъки видъ суровъ материалъ какво сме внесли, какво е изразходвано, какво имаме налице, какво имаме въ запасъ и т. н. Моятъ колега, г-нъ министърътъ на търговията професоръ Загоровъ вчера, въ отговоръ на две питаня, засегна мимоходомъ тоя въпросъ. Той ще има да допълни отговора си съ нѣкои освѣтления при отговора на питането, подадено отъ народния представителъ г-нъ Никола Василевъ, но азъ искамъ въ общи линии да ви представя картината.

Въпрѣки всички мъжнотии при издействуване на продажби на сурови материали и при тѣхния транспортъ, поради блокадата и поради мъжнотията, която срѣщатъ днесъ всички страни, тѣй като доставката на сурови материали се обусловя отъ други покупки и т. н., правителството и надлежниятъ институти сѣ могли отъ 1 септември до днесъ, за 6 месеца, да уредятъ доставката срещу свободна валута, или на компенсационни начала, или по клирингъ на сурови материали за 1.221.000.000 л. — половината отъ стойността на суровитъ материали, необходими за едно нормално продоволствуване. Сурови материали за 603.000.000 л. — значи, точно половината отъ купеното количество, или една четвъртъ на годишния вносъ на сурови материали — сѣ внесени отъ 1 септември до края на февруарий, за 6 месеца.

Значи, имаме такава картина: нормална нужда отъ сурови материали 2.400.000.000 л., платени за 1.221.000.000 л., внесени сурови материали за шесттъ месеца — 603.000.000 л.

Но веднага трѣбва да прибавя, че нито вносетъ презъ тия 6 месеца е билъ равномеренъ, нито материалитъ сѣ внесени отъ всъки видъ въ необходимата пропорция. Както стомена и уважаемиятъ г-нъ Загоровъ, благодарение на нашето производство на памукъ, благодарение на сключената стопанска спогодба съ Съветска Русия, по която се закупуватъ 2.000.000 кгр. памукъ отъ индустриалцитъ за собствена смѣтка, а добиваме и 6 милиона килограма памукъ, като възнаграждение въ натура срещу изпридането на 12 милиона килограма руски памукъ, можемъ да кажемъ, че ние все пакъ сме много по-добре, отколкото другитъ страни. Може би нѣкои отъ васъ сѣ чели, че въ Югославия и въ Дания предачната памучна индустрия отива къмъ упадъкъ, че три четвърти отъ фабрицитъ сѣ вече затворени.

Докато за едни материали вносетъ е до размѣра на нуждитъ, за други е въ по-малкъ размѣръ. Следователно, чувствува се недоимъкъ отъ нѣкои видове сурови материали. Отъ 1 септември до къмъ края на миналата година има известни материали внесени въ повече, но презъ януарий и февруарий т. г. вносетъ общо, за съжаление, е по-малкъ, стигналъ е едвамъ къмъ 160 милиона лева. Обаче голѣма частъ отъ вноса до общата сума 1.221.000.000 л. — значи, за разликата отъ 603.000.000 л. до 1.221.000.000 л. — е въ изпълнение и смѣтамъ, че макаръ и съ мъжнотии, тя ще бѣде изпълнена.

Разбира се, никой не бива да си прави илюзия, че ние можемъ да разполагаме съ сурови материали тѣй, както е било въ нормално време. Но азъ мога да кажа, че България не е между странитъ, които сѣ най-лошо поставени по отношение на сурови материали. Азъ пакъ повтарямъ, че по отношение на жельзото и на нѣкои други артикули г-нъ проф. Загоровъ ще има възможностъ да ви даде нѣкои по-подробни сведения при отговора на отправенитъ му питаня.

Безъ да искамъ да изтъквамъ нѣкакъвъ активъ на правителството, или на Народната банка, или на други институти, азъ повтарямъ, че България навреме съумъ да вземе нуждитъ мѣрки, што да не прекъсне работата си индустрията, да не останатъ безъ работа и занаятитъ, и не допусна, сѣ взетитъ мѣрки по отношение доставянето на сурови материали и съ други допълнителни мѣрки, да бушува такава голѣма скѣпнотия, каквато, за съжаление, се разрази почти навсѣкѣде. Ще ми позволите да направя едно малко сравнение, за да завърша съ този въпросъ.

Докато у насъ, споредъ изчисленията на професоръ Андереъ отъ Института за конюнктурни и стопански проучвания при Университета, ценитъ на едро отъ 1 септември насамъ общо сѣ увеличили съ 13%; ценитъ на мѣстнитъ индустриални произведения сѣ увеличили съ 49% — да ги вземемъ 5%. Поскъпването на живота у насъ

е съ 2.5%, въ Румъния този процентъ е 16%, въ Югославия — 15%, въ Дания — 6%, въ Белгия — 6.5%, въ Норвегия — 5.8% и т. н.

Свършвамъ съ тоя въпросъ, като смѣтамъ, че въ скоро време ще мога да ви дамъ сведения за ценитъ на нѣкои по-важни артикули.

Другъ единъ въпросъ, който азъ не можахъ да засегна по-обстойно при експозето си, но на който почти всички оратори се спрѣха, когато говориха за нашето земеделско производство, това е голѣмиятъ въпросъ за разпокъсаността на земята, за неравномерното отражение въ всички краища на страната на извършената досега хоризонтална трансформация въ земеделското производство, за нуждата отъ вертикална трансформация и отъ редица други мѣрки. Азъ нѣмаше да засегна този въпросъ, г-да, ако бѣхъ съгласенъ съ това, което се каза, и ако не виждамъ, че се хранятъ напрасно надежди. Азъ съмъ по-голѣмъ скептикъ, азъ съмъ по-голѣмъ песимистъ въ това отношение, имайки предвидъ разпредѣлението на земята у насъ. Две трети отъ земеделскитъ стопани владѣятъ една трета отъ обработваемата земя, която е 44 милиона декара, а една трета владѣятъ останалитъ две трети отъ нея. 560.000 земеделски стопанства, които притежаватъ до 50 декара земя и които съставляватъ две трети отъ общия брой на стопанствата, а владѣятъ 13 милиона декара, или една трета отъ обработваемата площъ, иматъ 5.207.000 къса ниви. Или ние идваме до единъ нерадостенъ фактъ — че срѣдната голѣмина на парче земя у насъ е два декара и нѣщо, тогава когато въ странство ние виждаме просторни ниви, докждето око̀то ви стига, които по-лесно се обработватъ и сѣ по-рентабилни. Когато у насъ срѣдната голѣмина на парче земя е два декара и нѣщо — а има такива и по 4-5 ара, където и ралото не може да се обърне — можете да си представите какъвъ рентабилитетъ и каква доходностъ може да се очаква отъ тоза разпарчелосване на земята. Азъ бихъ казалъ, че най-голѣмо престѣпление ще извърши всѣки, който сѣ каквото и да е допринесе за по-нататѣшното разпарчелосване, раздробяване на поземелната собственостъ у насъ.

Понеже се каза, че имаме лесенъ начинъ да подпомогнемъ тия, които сѣ гладни за земя, като дадемъ да се разработятъ меритъ, пасбищата и т. н., азъ, за съжаление, ще кажа, че тая възможностъ ми се вижда много минимална. Разбира се, азъ нѣма да я отрека свършено. Министерството на земеделството е направило максимумъ, каквото може да направи, но все пакъ трѣбва да направимъ всички улеснения въ тоза направление.

Г-да народни представители! Въ една страна съ 100.000 кв. км. площъ, която има 44 милиона декара обработваема земя, въ която горитъ заематъ 28—29% отъ цялата територия, която има планински характеръ, азъ не виждамъ възможностъ да се премахне гладътъ за земя по този начинъ, както се изказаха трима-четирима отъ г-да народнитъ представители, и да можемъ напълно да разрешимъ тази проблема.

По-нататкъ азъ искамъ да засегна въпроса за валоризацията на земеделскитъ произведения. По нея се изказаха одобрителни мнения, изказаха се и критики. Но азъ не можахъ да развия напълно подробно този въпросъ при моето изложение все поради липса на време. Когато се говори за валоризацията, която се върши чрезъ Храноизноса, трѣбва да подчертая, че не бива да се обобщава, не бива да се мисли, че се касае за валоризация на цялото житно производство у насъ. Вѣрно е, че ние имаме около два милиона тона производство на жито, което представлява приблизително половината отъ земеделското производство, но около две трети отъ него — значи, 1.400.000 тона — се консумиратъ отъ самитъ производители. Следователно, валоризацията засѣга само една трета отъ житното производство — около 600—700 хиляди тона. Отъ тѣхъ, обаче, се изнасятъ къмъ 100 хиляди тона. Значи, когато говоримъ за валоризиране, не бива да мислимъ, че се касае за цялото житно производство, а трѣбва да признаемъ, че се касае само за 5—6% отъ него.

За съжаление, засѣтото пространство съ жито намалява, понеже се премиява къмъ други по-рентабилни култури, а населението се увеличава; отъ друга страна, консумацията на жито се увеличава. Цѣли области у насъ, които по-рано консумираха паревина, сега консумиратъ жито. Следователно, възможността за износъ на жито става все по-малка и по-малка.

Така че не трѣбва да забравяме, че две трети отъ производството на жито се консумира отъ самитъ производители, а само една трета минава презъ тази валоризация, като по-голѣмата частъ отъ нея отива за вътрешна

консумация от непроизводителното градско население и за това селско население, което отчасти консумира собствено производство жито, отчасти си купува, и само една много малка част от житното производство — около 5-6 процента — е обект на износ.

Въ сегашните времена, много естествено е, трябва да бъдемъ предвидливи, не бива така лесно да разрешаваме износ на голъми количества жито. Въ замѣна на това трябва да използваме благоприятната конюнктура, създадена от войната, за повишение ценитѣ на други нѣкои артикули, като, напримеръ, слънчогледово семе, царевича, конопъ и т. н. Правителството, колкото и да е противъ монополитѣ, колкото и да е за частната инициатива, колкото да държи, че частната инициатива не трябва да се смущава, не можеше да остави отдалѣни лица да използватъ тази благоприятна конюнктура, и затова реши търговията съ тѣзи артикули да се централизира въ Дирекцията за храноизносъ. Азъ ще ви посоча само единъ примеръ; ако не бѣха взети мѣрки навремето за слънчогледовото семе, 35 или 40 милиона лева отъ повишението на цената му щѣха да отидатъ въ полза на търговцитѣ, които бѣха купили семе и които, когато настѣпѣха условията, биха могли да използватъ това повишение.

Отъ друга страна, правителството се водѣше отъ желанието да повиши дохода на земеделѣца, като даде прилична цена на житото. Безъ да се спирамъ на подробности, ще кажа, че цената на житото у насъ е по-висока, отколкото въ съседнитѣ намъ земеделски страни, макаръ че тамъ животътъ е по-сѣжъпъ. А при валоризацията трябва да се държи смѣтка и за индексъ на скъпотията. Независимо отъ това, държавата прави тая валоризация съ съзнанието и разбирането, че цената на житото отъ край време у насъ е служила като мѣрка и за надницитѣ, и за ценитѣ на всичко. Следователно, основателна е валоризацията на житото. Нѣщо повече, както казахъ, животътъ въ съседнитѣ намъ земеделски страни — Румъния, Югославия и Унгария, ако не повече, то поне два пѣти е по-сѣжъпъ, отколкото у насъ, макаръ че цената на житото е по-ниска.

Това е, което имахъ да кажа по валоризацията отъ държавата на тия артикули, които сѣ монополизирани отъ Дирекцията за храноизносъ. Вие, обаче, знаете, че валоризация въ по-голѣми размѣри се върши чрезъ нашитѣ девизни наредби — валоризира се цената на износнитѣ земеделски артикули за смѣтка на вносителитѣ, за смѣтка на консуматоритѣ.

Това, което азъ казахъ при изложението си набързо, дълженъ съмъ да го повтора и сега, а именно, че трябва да има една мѣрка, трябва да има една граница, докдето можемъ да отидемъ; че валоризацията ще бѣде полезна дотогава, докогато ползува по-голѣма част отъ народа. Отъ момента, обаче, когато по-високитѣ цени почнатъ да ползватъ по-малко производители, когато се почувствува голѣмо посѣжъпване на по-голѣма част отъ вноснитѣ стоки, тая валоризация не е полезна, защото маломитнитѣ производители нѣматъ възможностъ да догонятъ това посѣжъпване. Валоризирането ценитѣ на износнитѣ земеделски артикули интересува само една част отъ населението; другата, която не може нито съ повишени надници, нито по какъвто и да е другъ начинъ — съ бюджета е неспособна да направимъ нѣщо за тази целъ — да се справи съ това посѣжъпване, ще почне да чувствува голѣма мъжнотия въ своя животъ, а тая мъжнотия ще се изрази въ недождане, въ намалена консумация, въ израждане. Следователно, и тукъ трябва да отидемъ до границата, която ще ползува по-голѣмата част отъ населението.

Азъ трябва да кажа нѣколко думи и за промѣнитѣ, които се направиха съ дветѣ девизни наредби — едната отъ 23 августъ миналата година, а другата отъ 9 мартъ тази година, макаръ и накратко, защото по тѣхъ се изказаха различни мнения.

Въ какво се състоеше наредбата отъ 23 августъ 1939 г.? Тя се състоеше въ следното. Правителството най-напредъ желаше да внесе едно опростотворение. Всѣка девизна наредба, щомъ се прилага по-дълго време, почва вече да влияе по-дълбоко на стопанството, производството почва да се ориентира къмъ ония артикули, които сѣ повече благоприятствувани отъ девизната наредба. По това съображение правителството каза, че нѣма да взема известенъ процентъ девизи безъ премия, както бѣше дотогава, отъ известни артикули, които сѣ по-лесно продавали, които повече се търсятъ срещу свободни девизи, макаръ че се понася една загуба отъ 150-200 милиона лева — премия върху тая процентъ девизи отъ държав-

ното съкровище и още се ползватъ отъ тази фаворизация, отъ валоризацията по девизнитѣ наредби всички износители на еднаква база, всички сто на сто, а не както дотогава бѣше — едни отстъпваха на държавата по официалния курсъ 30% отъ свободнитѣ девизи, други — 40%, трети — 50% и т. н. Но понеже въ износа имаше мъжнотии, понеже Народната банка за смѣтка на държавата и на други задължения трябва да получи по-голѣма част отъ свободнитѣ девизи, въ наредбата отъ 23 септември бѣше предвидено, щото за глѣски износъ въ страни съ свободни девизи да се отстъпва 75% отъ девизитѣ на банката съ официалната премия 35%. Абсолютно нищо не остава въ банката, както погрѣшно се каза тукъ отъ нѣкои народни представители. Остава само една малка разлика отъ половинъ процентъ. Банката плаща за девизитѣ 35% премия, а ги продава на държавата и частни лица съ 35½%. Това, което е било въ миналото за Храноизносъ и т. н., то не съществува вече отъ миналата година. Значи, на експортторитѣ оставаше да правятъ компенсации само за 25% отъ девизитѣ. Обаче, оставенъ този малък процентъ, на пазара знаете какво породи — породи нелегални сдѣлки, породи стремглаво покачване на премиятѣ на свободнитѣ девизи, и то безъ да има отъ това нѣкаква полза за производителѣ. И, както знаете, това, което ставаше, никой не можеше да го калкулира въ смѣтитѣ си, никой не можеше да разчита на него. Това изигра и друга пакостна роля — че нередовноститѣ при износа наложиха нередовности и при вноса. Вносителитѣ, които плащаха високи премии, не можаха да ги запишатъ въ книгитѣ си и вършеха друго нарушение — продаваха не по нормиранитѣ цени. По такъвъ начинъ и при вноса и при износа ставаха нередовни работи.

Затуй отъ 10 мартъ т. г. се въведе наредбата, която е въ сила и сега, съ която, като не вземаме поводъ отъ сегашното болно време за ново обезценяване на нашата национална монета, ние отстранихме нередовноститѣ при износа и вноса и създадохме една легална база, за да може да се насърди износътъ за страни съ свободни девизи, като за нуждитѣ на държавата задържаме малък процентъ девизи, обикновено 30%, а другото го оставяме да се компенсира при строгъ контролъ на калкулациитѣ. Защото за насъ е ясно, че никой на загуба нѣма да изнася. Но както и очаквахме, тая мажорация, това увеличение въ ценитѣ, дължимо на ненамирането смѣтка да се продава въ странитѣ съ свободни девизи, се изрази съ единъ придатъкъ на премията едва отъ 15%, следователно, съ една срѣдна премия отъ 50%. Като смѣтаме, че 70-тѣ% за компенсации ще отиватъ съ 50% премия, а 30% — съ 35% премия, срѣдно премията идва къмъ 45%. Това трябва да го приемемъ като нормално, като редовно въ сегашния моментъ, не само за да не прѣчимъ на износа къмъ страни съ свободни девизи, ами даже да го насърдимъ, безъ, обаче, съ това да измѣняме официалната премия, като имаме предвидъ, че преживяваме ненормално, болно време, че сега не е време да нагаждаме курса на нашата монета споредъ това, което става въ този моментъ.

Исказаха се мнения да направимъ облогъ на това, да направимъ облогъ на онова, което се изнася, за да създадемъ единъ фондъ за уравниване ценитѣ на земеделскитѣ произведения. За мене тази работа се представлява като невъзможна. Има страни, въ които сѣ минали къмъ тази система, обаче никой не е очарованъ отъ резултатитѣ. Тамъ именно ставатъ най-голѣми произволи. Какъвто и министъръ, какъвто и институтъ да прилага наредбитѣ при тая система, непременно ще станатъ ако не фаворизации, то грѣшки. И тамъ недоволствата ще бѣдатъ отъ день на день по-голѣми. Смѣтамъ, че съ тази девизна наредба, която сега е въ сила у насъ, ние насърчаваме износа къмъ странитѣ съ свободни девизи и не караме никого да губи, не предизвикваме никого да върши нарушения съ целъ да направи износъ, не прѣчимъ никому да може да намѣри база за калкулация при даденитѣ условия. Не можахъ да разгледамъ подробно въ изложението си смѣто и изгледитѣ за реализиране на бюджета за настоящата 1940 г. Много добре се каза, че преди всичко ще зависи отъ реколтата, тъй като сме земеделска страна, където всичко зависи отъ нея; ще зависи и отъ международното стопанско и политическо положение — доколко нашиятъ вносъ, като източникъ за постѣпване на мита, ще може да става редовно. Трѣбва да ви кажа, че за първитѣ три месеца отъ тази година има едно намаление отъ 79 милиона лева въ постѣпленията отъ мита. Обаче това не бива да ни обезкуражава, защото първитѣ три

месеца сж обикновено мъртъвъ сезонъ. Къмъ края на мартъ се забелязва съживяване, но трѣбва да си го признаемъ, че и презъ последнитѣ три месеца на 1939 г., следъ обявяването на войната, този белегъ — намаляването на постѣпленията отъ митата — съществуваше. Азъ имамъ случай да кажа, че за това, което може би ще ни липсва, азъ съмъ предвидилъ една резерва отъ около 400 милиона лева, за която ще говоря по-късно. Отъ друга страна, ние ще се мъчимъ да засилимъ и постѣпленията отъ текущитѣ данъци и отъ недоборитѣ, чрезъ внасянето на по-голъма рационализация при събирането на данъцитѣ, за да може да наваксаме това, което ще ни липсва.

При изложението, което направихъ по-рано, азъ имамъ сведения за постѣпленията за първитѣ два месеца отъ тази година. Сега имамъ сведения за до края на месецъ мартъ. Безъ да съмъ голѣмъ оптимистъ, азъ не мога да бъда недоволенъ отъ постигнатитѣ резултати. Както знаете, законитѣ, които гласувахме за увеличение на данъцитѣ, още не сж приложени, отъ тѣхъ още нѣма ефектъ, изразенъ въ увеличаване на приходитѣ. За месецитѣ януарий, февруарий и мартъ 1940 г. имаме постѣпления 1.967 милиона лева, срещу 2.030 милиона лева за 1939 г. — или имаме едно намаление отъ кръгло 60 милиона лева. Обаче веднага трѣбва да ви кажа, че имаме намаление и въ разходитѣ, тъй като срещу 1.984 милиона лева разходи за първитѣ три месеца на 1939 г. за сѣция периодъ въ 1940 г. имаме разходи 1.937 милиона лева — следователно, имаме едно намаление на разходитѣ съ 46 милиона лева.

Месецъ мартъ се приключи съ единъ времененъ излишекъ отъ 30 милиона лева, срещу 46 милиона лева за миналата година. Но ако вземемъ подъ внимание и други елементи, които не съпадатъ за първитѣ три месеца на 1939 г. и на 1940 г., положението се измѣня. То се измѣня затова, защото миналата година презъ първитѣ три месеца се разхвърляше пренесениятъ излишекъ отъ 480 милиона лева отъ 1938 г., или за тритѣ месеца — по 40 милиона лева на месецъ — 120 милиона лева. За тази година, разбира се, това го нѣмаме. Обаче прехвърлениятъ 70 милиона лева отъ миналата година за тритѣ месеца също ще дадатъ единъ плюсъ въ повече отъ 13 милиона лева, които ще се минатъ на единъ пътъ, когато бжде гласуванъ бюджетътъ за 1940 г. Така че приходитѣ за първитѣ три месеца на 1940 г. ще бждатъ 1.985 милиона лева.

За 1939 г. бѣха предвидени да постѣпватъ приходи въ размѣръ на 7.626 милиона лева — значи, месечно 636 милиона лева или за три месеца 1.903 милиона лева, а имаме постѣпили за първото тримесечие на 1940 г. въ повече приходи 78 милиона лева. Ако направимъ изчисление, обаче, на базата на предвидениятъ да постѣпватъ приходи въ 1940 г., безъ да сж се отразили още увеличениитѣ данъци съ новитѣ закони, тогава получаваме, че би трѣбвало да имаме за тритѣ месеца приходи 2.115 милиона лева, а ние имаме 1.985 милиона лева — следователно, имаме въ по-малко 130 милиона лева, макаръ че увеличението на приходния бюджетъ за 1940 г. спрямо това за 1939 г. отъ 840 милиона лева за тритѣ месеца да дава 210 милиона лева. Следователно, не се явява цѣлнѣтъ недоимъкъ, който би трѣбвало да се яви, ако отъ увеличениитѣ данъци нѣма да има абсолютно никакви приходи.

Заклучавамъ. Изгледитѣ за приключването на бюджета за 1940 г., безъ да ни каратъ да плуваме въ оптимизъмъ, не сж толкова лоши и, следователно, съ всички други спомагателни мѣрки, за които ще говоря по-късно, азъ смѣтамъ, че ние имаме всичкитѣ основания да очакваме да го приключимъ благополучно и даже да имаме нѣщо повече отъ това, което е предвидено. Говори се много за опростяване на данъчната система, за намаляване на данъчното бреме, за съотношението между прѣжитѣ и косвенитѣ данъци и т. н. и т. н.

Г-да! Винаги е имало различни мнения по тѣзи въпроси и за мене не е чудно, че има различни мнения. Г-нъ д-ръ Бешковъ каза, че той не е привърженикъ на системата на косвенитѣ данъци. И азъ не бихъ искалъ да си служа съ косвени данъци. Но ако за всинца ни е ясно, че сме дошли до момента — съ изключение, както казахъ, при нормирани цени, при установени ренти и при чиновнически заплати — когато прѣжитѣ данъкъ може да се прехвърля, може да се джирова върху консуматора, азъ бихъ поставилъ тогава въпроса иначе: покажете ми, г-да, една страна, въ която съвършено да сж се отказали отъ косвенитѣ данъци, където нѣма такива, за да тръгнемъ и ние по този пътъ, макаръ че сме бедна страна.

За мене е много ясно, че никой пътъ и никой у насъ не може да изгради една бюджетна и данъчна система само върху прѣжитѣ данъци. Но трѣбва да се стремимъ да внасяме по-голъма социална справедливостъ, да облагаме справедливо на базата на прогресията и тѣзи малки обекти, които има у насъ, но, както казахъ въ изложението си, безъ да съчемъ дървото, на което седимъ, да отиваме до една разумна граница, защото всѣко увлѣчение въ живота се плаща. (Ржкоплѣскания) Особено въ тази областъ то е много пакостно и може да ни докара много по-голъми загуби, отколкото ползи.

Ние видѣхме какво сж направили другитѣ неутрални страни за увеличаване на приходитѣ, за покриване на извънреднитѣ военни разходи. Тия други неутрални страни — не говоря за воюващитѣ — сж направили жертви въ много по-голъми размѣри, наложили сж си много по-голъми жертви.

Г-нъ д-ръ Балкански въ сношната си речъ каза, че отъ 1935 до 1939 г. у насъ има постоянно увеличаване на бюджетнитѣ приходи. Това е вѣрно. Отъ 3.972.000.000 л. за 9 месеца отъ бюджетната 1934/1935 г. отиваме къмъ 5.399.000.000 л. за 1935 г.; въ 1936 г. — 6.469.000.000 л., т. е. едно увеличение отъ 1.070.000.000 л.; въ 1937 г. — 7.679.000.000 л., увеличение отъ 1.210.000.000 л.; въ 1938 г. приходътъ е почти същиятъ, както въ 1937 г., съ една малка разлика въ плюсъ отъ 6-7 милиона лева, а въ 1939 г. имаме, както знаете, 649.000.000 л. приходи повече, отколкото въ 1938 г.

Г-да народни представители! Ще си позволя да кажа, че азъ не сподѣлямъ мнението на г-нъ д-ръ Балкански, който едвали не ни направи упрѣци за това, че бюджетното упражнение било сключено съ излишци и подхвърли, че тия излишци трѣбвало да се върнатъ на данѣкоплатцитѣ. Г-да! Тѣзи излишци сж бивали изразходвани много умѣстно въ следващата година. Каквото и да казваме, все е по-хубаво едно бюджетно упражнение да се приключи съ излишекъ, отколкото съ дефицитъ. Особено това е отъ значение за една бедна страна, като нашата.

Това прогресивно увеличение на приходитѣ, обаче, не е само отъ данъцитѣ. Трѣбва да кажа истината — че законътъ за данъка върху приходитѣ отъ м. февруарий 1936 г. допринесе много не само за увеличението на прихода отъ този данъкъ, но и за неговото редовно събиране. Азъ зная индустриални предприятия, които биваха облагани съ по 150—200 хиляди лева, но по 7-8 години водѣха дѣла по сѣдилищата, за да спорятъ дали трѣбва да платятъ или не. Сега на всѣко 15 число отъ месеца тѣ редовно си плащатъ, и то по 200.000 л. месечно, а не по-дишно, както по-рано. Отъ обектното облагане, особено на индустрията, имаме голѣмо засилване на приходитѣ. Но то не възлиза на милиардъ, колкото е увеличението въ последнитѣ години. Има засилване на приходитѣ и отъ измѣнението на закона за държавнитѣ привилегии, акцизитѣ и патентитѣ. Имамъ и около 138 милиона лева приходъ отъ измѣнението на закона за насърчение на мѣстната индустрия отъ 1936 г. Най-голъмото увеличение на приходитѣ идва отъ извънреднитѣ източници, за които спомена г-нъ д-ръ Балкански, за които мимоходомъ и азъ загатнахъ въ моето изложение и които за този 5-6 годишенъ периодъ възлизатъ на голѣмата сума 12 милиарда лева. Кои сж тѣ? 50% отъ приходитѣ на фондовѣтѣ, които постѣпватъ въ държавното съкровище — постѣпватъ 100%, а разходваме 50%; иззетитѣ наличности на фондовѣтѣ, съченето на сребърнитѣ монети, печалбата на Народната банка, прехвърлянето на единия милиардъ отъ краткосрочнитѣ бонове въ консолидираната смѣтка и други извънредни приходи отъ сѣция характеръ, на каквито, обаче, въ бждеше почти не можемъ да разчитаме. Както виждате, тази година се взематъ отъ два фонда само 35 милиона лева.

Но азъ не смѣтамъ, че ние сме на погрѣшенъ пътъ при изграждането на бюджета за 1940 г. Ние не се увлѣкохме, както въ 1939 г., да отидемъ, може-не-може, насила да искаме заеми отъ единствения кредитенъ институтъ, който ни служи за всичко — Българската земеделска и кооперативна банка. Ако най-подиръ стане нужда да прибѣгнемъ до заеми, то трѣбва да отидемъ до единъ разумни размѣри, а не до такива, до каквито отидохме въ последнитѣ години, както и миналата година: единъ пътъ 128 милиона лева за извънредния бюджетъ на Министерството на земедѣлието, другъ пътъ 720 милиона лева за Военното министерство, за строежа на желѣзници, за ферибоота, за постройка на сѣдебни сгради, на гимназии и т. н. Ние не направихме грѣшка, като се установихме на едно срдѣно разрешение: отъ една страна, за-

силване на приходите чрез данъци и, от друга страна, допълване нужното с умърени заеми.

Г-н д-р Балкански засегна — макар че и азъ отчасти го засегнах по-рано — въпроса за непълнотата въ подготовката ни за годините, когато ще трябва да се внасят погашенията и лихвите по направените досега държавни доставки. Въ това отношение ние избрахме правилния път. Всички почти страни се бяха установили на това, на което се установихме и ние. Единствена Гърция за своите извънредни военни разходи не беше прибегвала до увеличаване на данъците. Тя намираще средства от фондове, от Народната банка, от Земедьлската банка, от застрахователните дружества, от вътрешни заеми и т. н., за да посреще тия разходи. Обаче и тя, виждаме, преди няколко дни тръгна също по този път, по който ние минахме. За подкрепление на тази си мисъл, азъ ще си позволя да ви процитирам няколко думи от декларацията на министър-председателя на Гърция г-н Метаксасъ. Говорейки след експозето на министъра на финансите въ Гърция, той е казал:

„Към обширното изложение на финансовия министър азъ считамъ за нужно да прибавя само няколко думи. Досега ние избягвахме да обременяваме гръцкия народъ с данъци въ връзка съ военните приготвления, тъй като имаме възможност да ги посрещаме съ постъпленията от редовния бюджет, или чрезъ краткосрочни заеми, чието погашение се извършваше пакъ от редовните приходи. Ние разчитаме да привършимъ по този начинъ финансирането на военната отбрана. Но съ избухването на новата голяма война се измениха и условията на нашето въоръжаване. Отъ една страна, повишението на цените на суровите материали увеличава обикновените военни разходи, а, отъ друга страна, ние сме задължени да разширимъ и ускоримъ въоръжаването ни.

Тъзи обстоятелства разширяватъ разходите, които могатъ да бъдатъ покривани само чрезъ увеличение на данъците, за което вече подробно ви даде съветления финансовият министър. До единъ малък размеръ тѣ сѣ постоянни, а въ по-голямата си частъ сѣ преходни и ще бъдатъ премахнати следъ свършване на войната. Характерната черта на тѣзи данъци е, че тѣ засѣгатъ най-напредъ социалните категории, които извличатъ най-голямъ облагъ отъ въоръжаването на страната. Така, ние облагаме недвижимата градска собственост, която ще се възползува отъ укрепителните работи и отъ противосъздущната отбрана. Ние облагаме съ минимална такса земедьлското производство, което съ закона отъ 1927 г. плаща двойно повече и което отъ 1930 г. насамъ бѣше освободено отъ това облагане. Сегашниятъ данъкъ не засѣга всички земедьлски произведения, но само тѣзи, които сѣ били благоприятствувани отъ държавната закрила и които, засилени по този начинъ, сѣ въ положение сега да дадатъ повече за народната отбрана.

Налагайки този лекъ данъкъ върху земедьлнето, ние направихме и нѣщо друго. Ние освободихме отъ него онѣзи произведения, отъ които страната има голяма нужда и е необходимо да се засили обработването имъ. Такъвъ е случаятъ съ житото. Общо взето, данъкътъ върху земедьлските произведения е такъвъ, че може да бъде сведенъ до нула, ако производителитъ желаятъ да увеличатъ производството си. И въ този случай данъкътъ не ще донесе нищо, но ще допринесе за увеличаване на народното производство. Азъ съмъ убеденъ, че земедьлцитъ, които съмъ особено благоприятствувалъ и които знаятъ моето разположение къмъ тѣхъ, ще ме послушатъ и сега, било като платятъ доброволно този малък данъкъ, предназначенъ за отбраната на страната, било като се постараятъ да увеличатъ още повече производството си. Впрочемъ, този новъ данъкъ ще бѣде само една временна мѣрка.

Ние поискахме също така и временната подкрепа на акционеритъ отъ разнитъ предприятия и дружества. Жертвата, която се иска отъ тѣхъ, сега е също много значителна. Отъ момента, когато обложихме постройките и дивидентитъ, ние поискахме и единъ малък прогресивенъ данъкъ отъ заплатитъ на тѣзи, които получаватъ надъ 25.000 драхми месечно, и отъ частята върху заплатата, която надвишава тази сума. Ние увеличихме също така облагането за тѣзи, които подлежатъ на данъка върху общия доходъ. Чрезъ това ние облекчихме въ голѣми размери срьдната класа.

Ние увеличихме леко пощенскитъ такси, но въ замѣна на това освободихме напълно работническитъ надници, по-малки отъ 150 драхми дневно, а също така и заплатитъ на чиновницитъ, работницитъ и т. н., които получа-

ватъ месечна заплата подъ 2.800 драхми. Митническитъ такси увеличихме само по отношение на луксознитъ стоки. Азъ съмъ сигуренъ, че тѣзи малки жертви, поискани отъ гръцкия народъ, и които сѣ минимални въ сравнение съ наложенитъ на другитъ народи, ще бъдатъ понесени доброволно и безропотно отъ данъкоплатцитъ“.

Вие виждате, г-да народни представители, че единствена страна, която ни се сочеше досега за примѣръ, че е могла да се справи съ извънреднитъ военни разходи безъ нови облагания, безъ нови данъци, е дошла до единъ моментъ, когато вече трябва да прибѣгне къмъ нови данъци на една такава база горе-долу, каквато е нашата, за която ще ми позволите да се спра съ нѣколко думи, защото при гласуването на желѣзнопътния данъкъ станала нѣкоя недоразумения и азъ не искамъ да останатъ неразяснени.

Правителството стои на становището, че, безспорно, трябва да плати повече този, който има повече. Ако е вѣрно, че между личното и общото има неразривна връзка, то сега е именно моментътъ, когато тази връзка трябва да се прояви въ най-висша степенъ. Правителството, както поминахъ, безъ да гони капитала, индустрията, търговията и т. н., а, напротивъ, като имъ изказва своята благодарностъ за туй, което е направено отъ тѣхъ, същевременно ще иска, на базата на прогресията, тѣ да помогнатъ на държавата и на народа въ този именно моментъ. Въ нищо на тѣзи принципи правителството не измени при гласуването на желѣзнопътния данъкъ. Уважаемиятъ г-нъ Гърковъ, който отсъствуваше отъ първото заседание на комисията, а мисля също така и г-нъ Божиловъ, при гласуването на законопроекта на второ четене, казаха: „Добре, щомъ сте за прогресията, защо да не отидемъ до по-голямъ размеръ; защо спираме до 5 и 6.000 л.? Г-да! Какъ се за единъ личенъ данъкъ, а при личнитъ данъци прогресията си нѣма мѣстото. Но ако направимъ концесия по този принципъ и искаме да прокараме прогресията при личнитъ данъци, дайте ми една сигурна база, на която да мога да я проведа. Ние разгледахме подробно този въпросъ и казахме: нѣколкодневниятъ данъкъ за обезпечение сигурността на страната, който е еднократенъ, се постави на една дефектна база — на базата на еднодневния доходъ за обществено подпомагане. Защо? Защото най-справедливата база — прогресивното облагане на чистия доходъ — и при много голѣмъ трудъ отъ страна на финансовата администрация не би дала резултатъ по-рано отъ 4-5 години. Вие знаете добре нещастиятъ спитъ съ 1 милионъ декларации отъ 1923 г., които за 10 години не можахъ да се разчистятъ. Ако живѣехме въ малко по-нормални времена, ако държавата можеше да чака по-дълго време за тия приходи, можехме да намѣримъ друго срьдно разрешение, обаче, когато паритъ трябва за завършването на стратегическитъ желѣзнопътни линии още тази година, ние не можехме да отидемъ къмъ другата система — върху 70 данъци прогресивно да увеличаваме върхнинитъ. Това е ясно за всѣкиго. Следователно, съзнавайки цѣлата дефектностъ на базата, ние казахме: най-подиръ и нѣкоя погрѣшно да се обложи, каеа се за 5-6 хиляди лева. Елате, въ закона за данъка върху приходитъ, при обектното облагане, да въведемъ прогресията, да съберемъ даже повече, а не, както се предлагаше, който има 1 милионъ лева приходъ, да плаща по 10.000 л. данъкъ за обезпечение сигурността на страната. Дайте да вземемъ и 100.000 л. на 1 милионъ лева приходъ, обаче да ги вземемъ на база по-справедлива, тъй както това е необходимо при всѣка данъчна система.

Не бѣше правъ г-нъ Божиловъ, който, когато азъ му възразихъ, че прогресията може да се прокара за чистъ доходъ, той ми каза: „Бруто, чисто, то е все едно!“ Не е така, г-да! Азъ дълго време мислихъ и се убедихъ, че особено на тѣзи 300 и повече популярни банки, на които сѣ нанесени страшни поражения отъ закона за облекчение на дължицитъ; на които при 5-6 милиона лева бруто доходъ, следъ като се направятъ амортизациитъ на несъбираеми вземания и т. н., остава чиста печалба отъ 150—200 или 300 хиляди лева — на които тежатъ 16 вида данъци — не можемъ желѣзнопътенъ данъкъ да имъ вземемъ на базата на прогресията върху brutния доходъ, защото става ясно за всѣкиго, че ние ще вземемъ отъ спестяванията, отдѣлени отъ устата на малкитъ вложители, които пъкъ трябва да пазимъ. (Ржкоплѣскания) И азъ съмъ сигуренъ, че въ такава свѣтлина поставенъ въпросътъ, никой нѣма да смѣе да вдигне рѣка, въ името на прогресивното облагане по единъ законъ за личенъ данъкъ, да вземемъ да конфискуваме спестяванията, от-

дѣлени отъ устата на малките съществування. (Ръкоплѣскания) Законътъ за данъка върху приходите нека го направимъ, съ всички разумъ, на базата на обектното облагане, защото, казахъ, ако облагаме чиститѣ доходи, ще отидемъ въ много по-мъченъ пътъ и нѣма да добиемъ резултатъ и следъ нѣколко години; нека възъ основа на производството да прокараме една прогресия, да въведемъ една система на разумно и справедливо облагане, което по-лесно ще се понесе и по-спокойно всѣки по съвѣсть ще може да каже: „Въ тоя моментъ е дошло време за жертви“. Трѣбва да се иска, но трѣбва да се иска на една шо-годе справедлива база, а не да се иска брутниятъ приходъ да облагаме и то на базата на прогресията. Ако облагаме брутниятъ приходъ, то значи да облажимъ много голѣмитѣ брутни приходи, при които процентътъ на разходите е много по-голѣмъ, отколкото при малките приходи, каквито сѫ работническите заплати или чиновническите заплати. Азъ самъ се убедихъ отъ отдѣлението за социални грижи при Вътрешното министерство, че има действително баланси, където брутниятъ приходъ спрямо чистия представлява пропорция 80:20. Естествено е, че на една толкова дефектна база — брутниятъ приходъ — азъ добросъвестно се противопоставихъ да поставя прогресивно облагане за единъ личенъ данѣкъ.

Минавамъ по-нататъкъ на единъ другъ въпросъ: подготовката за бъдещитѣ тежести, които настѣпватъ отъ 1 януарий 1942 г., съ огледъ на благополучното приключване на бюджета за 1940 г. Азъ не знамъ дали нѣкой ще може да завижда на този щастливецъ финансоъ министъръ, който ще се случи отъ 1 януарий 1942 г. на сетне. Г-нъ Балкански говори за нѣкакъвъ погасителенъ фондъ. Той каза, че предполага, какво тежеститѣ ще дойдатъ въ размѣръ 600—700 милиона лева годишно. Тѣ сѫ много повече, г-да. Погашението на сумата на направенитѣ доставки плюсъ лихвата 6%, дава една нова тежестъ отъ 1.100.000.000 л. отъ 1 януарий 1942 г. Азъ заварихъ кредититѣ за доставките гласувани. Но и азъ да бѣхъ финансовъ министъръ, и азъ щѣхъ да ви насърча да ги гласувате, защото моментътъ бѣше такъвъ, че ние трѣбваше да се решимъ на такава стѣпка, защото действително отъ 20 години насамъ не бѣ направено нищо за подготовката на нашата армия. Тогава? Тогава трѣбва отдалечъ да мислимъ и да се подготвяме, да минемъ презъ етапи, за да не дойде много остро преломътъ между 1941 и 1942 г. Но макаръ че азъ не гсгорихъ за погасителенъ фондъ, както г-нъ Балкански и други г-да народни представители говориха и искаха, мѣлчаливо ние се готвимъ за това, за да можемъ по-неусѣтно, въ единъ по-голѣмъ преходъ да се справимъ съ това положение, което ни се наложи. Казахъ, че тѣзи тежести ще бѣдатъ 1.100.000.000 л. Преди всичко датата 1 януарий 1942 г. не е току-така случайно избрана. Когато се е правилъ планътъ за тѣзи нови тежести, смѣтало се е, че анюитетътъ отъ 460 милиона лева за първитѣ 2 милиарда лева военни доставки ще изтече на 31 декемврий 1941 г. и, следователно, ще имаме освободена една сума отъ 460 милиона лева срещу тѣзи нови тежести 1.100.000.000 л. Вземала се е предвидъ и друга една сума отъ 200 милиона лева, която да служи единъ видъ като подготовка къмъ тѣзи идещи голѣми тежести — това е анюитетитѣ по компенсационната сдѣлка отъ 1934 г. за изостаналитѣ непродадени тютюни, срокътъ на който изтече на 31 декемврий 1939 г. Но, г-да, трѣбва да ви кажа, че върху тази сума почти не можемъ да разчитаме, защото отъ нея близу 170 милиона лева сѫ анюитетъ на желѣзницитѣ. Действително всичко се плати отъ желѣзницитѣ, обаче желѣзницитѣ сѫ въ окаяно положение. Тѣ иматъ нужда отъ запасаване, тѣ иматъ нужда отъ стѣгане на своя инвентаръ, отъ подготовка и т. н. и, следователно, ние не можемъ да имъ отнемемъ тази сума и да я употребимъ като запасъ за плащане на анюитетитѣ по въоръжаването. Тя ще остане да имъ служи за анюитета на новата кредитна доставка на сумата 1 милиардъ лева, която гласувахме и която напоследъкъ засилихме съ още 100 милиона лева, а така сѣщо и за анюитета на кредитната доставка на сума 550 милиона лева за снабдяване съ инвентаръ на новитѣ желѣзнопътни линии, гласувана презъ м. май 1938 г. Но и тамъ азъ трѣбва да бѣда малко песимистъ, защото тѣзи анюитети не сѫ дошли, тѣй като нито доставката отъ 1.100.000.000 л., нито другата отъ 550 милиона лева сѫ реализирани, а срокътъ на анюитета по компенсационната сдѣлка изтече на 31 декемврий 1939 г., обаче паритѣ отъ него се употребиха за други нужди на желѣзницитѣ, като се разчита, че увеличениитѣ доходи за идущата година ще имъ позволятъ да отдѣлятъ тия 170 милиона лева за аню-

итетитѣ на тѣзи две доставки отъ 1.100.000.000 л. и 550 милиона лева. Приходътъ на желѣзницитѣ се увеличава постепенно и нека върваме, че ще бѣде така.

Другитѣ участващи въ анюитета на компенсационната сдѣлка сѫ: Софийската община, Дирекцията на пощитѣ и Министерството на благоустройството. Какъ може да искаме отъ бюджета на Софийската община, когато и тя не е въ цвѣтущо положение! Отъ нея нѣма какъ да искаме. Оставатъ Дирекцията на пощитѣ и Министерството на благоустройството. Пощитѣ участвуватъ съ 28 милиона лева, а благоустройството съ една нищожна сума. Обаче трѣбва да ви кажа, че и отъ бюджета на пощитѣ за 1940 г., както това сте имали случай да видите, една голѣма частъ отъ тия 28 милиона лева вече е консумирана за други належащи нужди на пощитѣ и ще останатъ само около десетина милиона лева неупотрѣбени, които ще отидатъ за анюитета на кредитната доставка отъ 400 милиона лева, която Парламентътъ преди нѣколко дни гласува.

Следователно, само 460-тѣ милиона лева — анюитетътъ на първитѣ 2 милиарда лева, който изтича на 31 декемврий 1941 г. — оставатъ като подготовка, като запасъ — погасителенъ фондъ го кажете, както щете — срещу тия нови тежести отъ 1.100.000.000 л., които ще надвиснатъ надъ българския бюджетъ отъ 1 януарий 1942 г.

Веднага трѣбва да добавя, че тая сума, тѣй както сега е изграденъ бюджетътъ за 1940 г., засега поне смѣтамъ, че можемъ да я засилимъ съ още нѣколко суми. Азъ обяснихъ, че 1939 г. ни даде приходи въ повече 650 милиона лева; едната частъ дължимъ на това, че прехвърлихме 480 милиона лева излишекъ отъ 1938 г. Сега ние имаме такъвъ излишекъ. Ние прехвърляме само 70 милиона лева. Ако допустнемъ, че приходитѣ за 1940 г. ще бѣдатъ реализирани не въ по-голѣмъ размѣръ — независимо отъ увеличението на новитѣ данѣчни тежести — а въ сѣщия размѣръ, както въ 1939 г., ние ще имаме разлика — между 480 милиона и 650 милиона лева — отъ 170 милиона лева. Поменахъ ви, че въ резервата отъ 400 милиона лева влиза единъ сконтиранъ бонъ, изплатенъ на Народната банка, отъ 100 милиона лева, който по сегашния законъ за Българската народна банка, ако стане нужда, можемъ да го сконтираме, но това е една еднократна възможностъ. Постоянна възможностъ се явяватъ 100-тѣ милиона лева лихви отъ бонувотъ за 1.600.000.000 л., които изкупуваме, съ последното измѣнение на закона за Българската народна банка. И другата сума, която допълваше 400-тѣ милиона лева резерви, бѣхъ дребни увеличени такси отъ 40 милиона лева. Следователно, ние можемъ къмъ тия 460 милиона лева спокойно да приравнимъ като постоянненъ елементъ, и тритѣ пера отъ резервата за 1940 г. — 170 милиона, 100 милиона и 40 милиона, всичко 310 милиона лева, или да стигнемъ около 800 милиона лева и да остане до 1942 г. да търсимъ разликата отъ 300 милиона лева, ако, разбира се, не дай, Боже, дотогава не ни се наложатъ нѣкакви непредвидени извънредни военни разходи, както миналата година.

Вмѣсто да правимъ официаленъ погасителенъ фондъ, азъ смѣтамъ, че съ очертаната политика на правителството, данѣчна и финансова, тоя фондъ автоматично се създава. Какъ? Правителството ще продължава да работи съ всички усилия за увеличаването на националния доходъ на страната. Като засилимъ консумацията, ние ще имаме едно увеличение въ приходитѣ отъ косвенитѣ данѣци, както миналата година отъ косвени данѣци имаме увеличениетъ 150 милиона лева. Вънъ отъ това ще засилимъ събирането на текушитѣ прѣки данѣци и на недоборитѣ. Ще потърсимъ всички изостанали суми по единъ или другъ начинъ, особено отъ по-състоятелнитѣ лица, за да можемъ по тоя начинъ безъ нови данѣчни тежести че само да покриемъ бюджета, но, както казахъ, и да създадемъ негласно единъ погасителенъ фондъ, съ който да можемъ безболезнено да понесемъ по-голѣмитѣ тежести отъ 1 януарий 1942 г. нататъкъ.

Другъ единъ въпросъ, върху който ще се спра, това е: възможнитѣ икономии по бюджета. Г-да! Единъ отъ ораторитѣ, който говори по бюджета, каза, че увеличенията по новия редовенъ бюджетъ не сѫ 385 милиона лева, а 600 и нѣколко милиона, защото миналата година е имало 304 милиона лева икономии въ разходите. Г-да! Това е заблуждение, това не отговаря на истината. Отъ такава икономия отъ 304 милиона лева при единъ бюджетъ отъ 7.600.000.000 л. въ разходите, да ви кажа искрено, и азъ не съмъ доволенъ. Икономията въ разходите трѣбва да бѣде по-голѣма. Ние правимъ всичко възможно чрезъ месечнитѣ бюджети да съкращаваме безболезнено което може. При 120.000 души персоналъ, ваканцитѣ, които се откриватъ, оставатъ известно време незаети, повишенията се забавятъ и т. н. Това е въ реда на нѣщата. При единъ

редовен бюджет от 7 милиарда и 600 милиона лева икономията от 304 милиона лева е най-малката нѣщо. Азъ лично очаквахъ да имамъ повече. Азъ очаквахъ за 1940 г. икономията да бѣде много повече. Следователно, съвсемъ погрѣшно е да се казва, че увеличението на бюджета отъ 385 милиона лева трѣбва да се увеличи съ още 304 милиона лева неизвършени разходи. Азъ не мога да ви гарантирамъ една опредѣлена сума икономия, но ще се взематъ всички мѣрки да се направи икономия. Обстоятелството, че редовниятъ бюджетъ ще влѣзе въ сила не отъ 1 януарий 1940 г., а отъ 1 май, само по себе си ще ни даде възможностъ да направимъ по-голяма икономия въ разходите и тая икономия за 1940 г. ще бѣде повече отъ 304-тъ милиона, които сме могли да реализираме като икономия презъ 1939 г.

Засегна се и другъ въпросъ. Каза се, че базата за редовното функциониране и успѣшното приключване на единъ бюджетъ трѣбва да бѣде икономията. Г-да! Нека се разберемъ. Съвсемъ погрѣшно ще бѣде, ако мислите, че финансовиятъ министъръ може да бѣде противъ икономията. Фактъ е, че бюджетътъ за 1939 г. бѣше внесенъ съ 500 милиона лева увеличение, а го върнахме съ бюджетарната комисиия тукъ само съ 290 милиона лева увеличение чрезъ разни размѣствания на суми и т. н. И сега въ бюджетарната комисиия вие ще има да си кажете думата. И азъ ще бѣда много доволенъ, ако още отъ сега направимъ икономия въ разходите, а не да чакаме да я приемимъ при упражнението на бюджета. На всѣка разумна, на всѣка не много болезнена икономия азъ ще дамъ всичката си подкрепа, за да може отъ бюджетарната комисиия бюджетътъ още сега да дойде съ по-малко разходи, отколкото си предвидени.

Азъ смѣтамъ, че никой не може да бѣде противъ икономията и затова, освенъ на належдата 1940 г. да даде повече отъ 304 милиона лева икономия, колкото е дала 1939 г., азъ разчитамъ и на бюджетарната комисиия, да можемъ и тамъ да направимъ нѣкоя икономия. Тя се налага още и затова, защото — нека засегна и този въпросъ, който въ изложението си не засегнахъ — въ закона за облекчаване на длъжниците и за здравяване на кредита ние постановихме, че държавата трѣбва да дава минимумъ 200 милиона лева субсидия на Погасителната каса. Въ бюджета на Дирекцията за държавните дългове вие ще намѣрите тая субсидия предвидена не въ размѣръ 200 милиона лева, а въ размѣръ 130 милиона лева, като казваме: нека кореспондентътъ на Погасителната каса — Земедѣлската и Народната банки — да работятъ, да даватъ, да не оставятъ просрочените анюитети да се увеличатъ, да стигнатъ до 400 милиона лева, колкото са сега, но нека да събератъ 100-150 милиона лева отъ длъжниците тогава, когато тия последните въ дадени области иматъ да получаватъ суми отъ тютюни, отъ пашкули, отъ розовъ цвѣтъ или отъ каквото да било. Съ събраните части отъ тия просрочени анюитети ние да извършимъ тази операция, която е предвидена въ закона за облекчаване на длъжниците, а именно постепенното откупуване отъ пакета на Земедѣлската банка и на затруднените популярни банки, съобразно загубения капиталъ и резерви, облигациите по курсъ 70%, съ доплащане разликата 30% въ бонове съ срокъ за толкова години, колкото оставатъ отъ момента на закупуването на облигациите до крайния срокъ за изплащането на облигациите. На това азъ настоявамъ. Азъ смѣтамъ, че въ туй отношение извѣстенъ резултатъ ще постигнемъ. Ще бѣде по-добре, ако можемъ съ направените икономии да дадемъ субсидията 200 милиона лева, за да туримъ едно начало още тази година на помагане най-затруднените популярни банки, тъй като тѣ са стигнали до единъ пределъ, че не могатъ да понасятъ вече тежести. Смѣтамъ, че дадена помощъ тамъ ще бѣде намѣсто и навреме дадена. Ще правимъ всичко възможно, за да добиемъ срѣдства и чрезъ инкасирането на суми отъ аршеретата. Слава Богу, досега никого не сме лишили, като санкции, съ облекчение, никого не сме екзекутирали, но ще трѣбва да натиснемъ тамъ по-силно по двѣтъ направления, за да постигнемъ по-голямъ резултатъ отъ приложението на последния законъ за облекчаване на длъжниците отъ 1 май 1939 г. Нашата целъ трѣбва да бѣде — безъ да предприивамъ въпроса, въ различие съ това, което казаха нѣкои отъ г-да ораторите — да затворимъ тази страница. Нѣма вече страна, където още да се занимаватъ съ облекчителни закони. Щомъ единъ пътъ поставимъ въпроса на ново разглеждане, страхъ ме е, че ще се отвори една стара рана, съ която мѣтко ще можемъ да се справимъ.

Помена се за технически подобрения на бюджета. Г-нъ инженеръ Ганевъ помена за неясни редакции; следъ това г-нъ д-ръ Кюсеиновъ помена, че нѣма единство, унификация въ бюджетите на министерствата; че това, което може да направи единъ министъръ, другъ не може да го

направи и т. н. Г-да, това е вѣрно. Но ние трѣбваше да се справимъ на първо време съ единъ баластъ отъ 400-500 забележки, съ които бюджетътъ бѣше станалъ истински законъ на законите. Това, което не можеше да се прокара открито съ една поправка на единъ законъ, се вмѣкваше като забележка съ малки буквички въ бюджета. И поне това трѣбва да се признае, че още въ XXIV Народно събрание съ тази дефектна практика спрѣхме. Презъ течение на ваканцията на Народното събрание, миналата година, моите комисии да ми дойдатъ на помощъ, за да разнесемъ тия 500 забележки къмъ съответните закони — всѣка да си бѣде на мѣстото и бюджетътъ да си остане само бюджетъ — за съжаление, не можахъ да успѣя. Имаше други по-наложителни работи. Настѣпиха изключителни времена. Обаче турихме точка на законодателстването съ бюджета, освободихме бюджета отъ тия 500 забележки съ дребни буквички, ликвидирахме съ тѣхъ, като всички забележки, имащи постояненъ характеръ се извадиха въ едно длъжно сборниче докогато се намѣри по-удобенъ моментъ, за да се разнесатъ въ съответните закони, където имъ е мѣстото. Въ бюджета за тази година вие вече нѣма да намѣрите забележки. Разбира се, идеално би било другото, но азъ смѣтамъ, че ние направихме доста голяма крачка напредъ, и ние ще вървимъ по този пътъ за едно по-голямо техническо усъвършенстване на бюджета. Азъ не казвамъ, че това е антиконституционно; бюджетътъ и той е единъ законъ, но като система това не съдържа критика и кикъде въ други страни не става това, което стараше у насъ. Крачката, да се отбѣлятъ тия забележки въ отдѣленъ сборникъ и да се тури край на практиката да се законодателствува чрезъ закона за бюджета, смѣтамъ, че е голяма. Остава да се направи и втора крачка: всички тия забележки да се разнесатъ постепенно въ респективните закони.

Вѣрно е също, че това, което единъ министъръ може, другъ не може, обаче това е плодъ на времената, които преживяваме. Азъ и сега смѣтамъ, че не можемъ да ограничимъ военния министъръ, съ съгласието на финансовия министъръ, за бързи ну да да прехвърля кредити отъ единъ параграфъ въ другъ. Не бихме могли да измѣнимъ и закона за желѣзниците, въ чл. 16 на който е казано, че за да не страда такова голямо предприятие, може да става размѣстване на кредити по разнитъ параграфи отъ една глава. Но това съвсемъ не значи, че ние трѣбва да се увлѣчемъ и да отидемъ още въ този пътъ. Щомъ миѣне нуждата отъ това, ще се внесе унификация и прилагането на бюджета ще бѣде еднакво. Съгласенъ съмъ съ г-нъ Ганевъ да се даде по-ясна редакция на нѣкои параграфи, за да може да се постигне по-голямо единство въ бюджета.

Ако е въпросъ за подобрене на бюджета, азъ самъ ще си направя критика, че не можахме досега да се справимъ съ друга една проблема, за която миналата година говорихъ въ изложението си и съ разрешението на която, ако обстоятелствата ни помогнаха, сигурно щѣхме да облекчимъ редовния бюджетъ съ 700-800 милиона лева, или най-малко да избѣгнемъ това увеличение на редовния бюджетъ съ извънредни разходи, съ които сега се явявамъ предъ васъ. Разбира се, че за да стане това, ние имаме всичките основания да го приложимъ като бюджетенъ принципъ, но трѣбва да намѣримъ източникъ, откъдето да склучимъ заемъ, та тѣзи разходи да бѣжатъ разхвърлени на повече години, както става навсѣкѣде. Въ миналото се напосава една крачка напредъ. Може-би, г-да народни представители, нѣкои отъ васъ ще си спомнятъ, че покойниятъ професоръ Данаиловъ, като председателъ на бюджетарната комисиия, бѣше командированъ въ странство въ Швейцария и други страни, и неговиятъ докладъ се намира въ архивата на бюджетарната комисиия на Народното събрание. Въ него се казватъ ясни работи: че въ редовния бюджетъ трѣбва да фигурира само това, което се консумира за една година. Въ редовния бюджетъ трѣбва да фигурира само това, съ което не се създава активъ, който трае за дълги години и погасяването на който трѣбва да става го пътя на амортизацията въ тежестъ на нѣколко години. Ние отдѣлихме мини „Перникъ“, ние отдѣлихме държавните желѣзници, създадохме връзка между тѣхъ и държавата съ излишците, печалбите, които държавата трѣбва да взема отъ тѣхъ като отъ държавни предприятия, и съ субсидиите, които трѣбва да даде, ако тѣ свършатъ съ загуби, както е, напр., съ параходното дружество. Тѣзи търговски и индустриални предприятия нѣматъ мѣсто по-нататъ въ редовния държавенъ бюджетъ. Такива са още пощите, телеграфите и телефоните. Държавната печатница, разни земедѣлски министерства, такъвъ е най-после и § 27 отъ бюджета на Министерството на благоустройството, съ който тази година се даватъ 95 милиона лева

за постройки, които сигурно ще траят 50-100 години. Нека да не отиваме въ разнасянето на тия разходи за толкова много години, но ние имаме основание, ако доставим машини и хартия за Държавната печатница за няколко години, кредитът да бъдат разнесени въ тежест на респективните бюджети, споредъ трайността на машините, или споредъ частта, която трябва да се амортизира. Ние имаме основание да разнесемъ за няколко години кредитът за запаси от хартия, мастило и т. н., да разнесемъ кредитът за телеграфната и телефонна мрежи, които ще траят 10 или 20 години, да не ги туряме само въ тежест на редовния бюджет за тази година, презъ която случайно сѣ изпълнени поръжките. Ние имаме основание да отделимъ бюджетитъ на тия мѣроприятия, да поставимъ последнитъ на базата на търговски или индустриални предприятия и да създадемъ връзка между редовния бюджетъ на държавата и тѣхнитъ бюджети сѣ вземане на приходи, които ще се явятъ, като печалба, или сѣ покриване на загубитъ, ако свършатъ сѣ дефицитъ. Не би трябвало да отива въ тежест на редовния бюджетъ доставенъ презъ тази година инвентаръ за 100-200 милиона лева, който ще трае 50 години. Въ всички други страни бюджетитъ въ това отношение сѣ изправени, подобрени. И азъ, ако не виждахъ, че ще отегчимъ положението на единствения кредитенъ институт, отъ който можемъ, по пътя на заемитъ, да задоволимъ тия нужди чрезъ извънреденъ бюджетъ, не бихъ оставилъ това така. По необходимостъ трябва да търпимъ този дефектъ, бихъ казалъ, който, ако можеше да бъде премахнатъ, смѣтамъ, че на редовния бюджетъ би могло да се даде облекчение отъ 700-800 милиона лева.

Азъ смѣтамъ, г-да народни представители, че за постройката на бюджета за 1940 г. доста се говори. Ще имамъ случай и въ бюджетарната комисия постепенно да ви давамъ нуждитъ освѣтления. Но ще ми позволите сега набързо, сѣ единъ бѣгълъ погледъ да отговоря на по-важнитъ въпроси, повдигнати въ речитъ на г-да ораторитъ по бюджетопроекта, като всички по-маловажни и технически въпроси ги оставя за бюджетарната комисия или пъкъ за второто четене на бюджета.

Азъ нѣма да се спирамъ подробно на констатацията, която се направи за характера на нашия бюджетъ. Консумативенъ е — две мнения нѣма. Въпреки всичкия ни стремежъ да му дадемъ по-голямъ творчески характеръ, нѣмаме тази възможностъ, защото трябва новъ приходи и защото въ сегашно време нуждитъ трябва да бъдатъ градираны, подредени — най-напредъ извънреднитъ военни разходи и следъ това да се задоволяватъ постепенно само тѣзи стопански нужди, които сѣ най-належащи.

Какво представлява нашиятъ бюджетъ за 1940 г.? Отъ 8.462.000.000 л., както е внесенъ, 450.000.000 л. сѣ за извънредни нужди. Ведѣмъ за какво сѣ, но въ всѣки случай, понеже при изложението си на всѣко министерство не се спрѣхъ, сѣ две думи ще се спрѣ сега. По държавнитъ дългове имаме 14.302.000 л. за постройки, статъкътъ отъ заемъ отъ миналата година. По бюджета на Министерството на вътрешнитъ работи, Главната дирекция на народното здраве, 40.000.000 л. сѣ за запасъ отъ лѣкарства, който сигурно не ще се продаде тази година, който запасъ, свръхъ доставеното отъ Дирекцията за гражданската мобилизация, „Червенъ кръстъ“, частни аптеки и Аптекарската кооперация, се намѣри за необходимо да се достави. По Министерството на финанситъ 14.500.000 л. за запасъ отъ хартия за Държавната печатница и за запасъ отъ избритъ за 2 години. 346.000.000 л. сѣ за Министерството на войната, за които г-нъ военниятъ министъръ ще ви даде подробни обяснения въ комисията. 24.000.000 л. сѣ за Дирекцията на въздухоплаването. И 11.000.000 л. за Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за довършване сградата за Главната дирекция. Нѣма да се спирамъ на сигурната икономия отъ 40.000.000 л. поради закъснението на бюджета — сумитъ за новитъ длъжности и за повишенията сѣ предвидени отъ месецъ януарий, а бюджетътъ ще влѣзе въ сила отъ 1 май. Нѣма да се спирамъ на увеличението на параграфитъ по бюджетитъ на разнитъ министерства, защото смѣтамъ, че ще имаме възможностъ да ги разгледаме въ бюджетарната комисия въ всичкитъ имъ подробности.

Г-нъ д-ръ Николаевъ умѣстно забеляза, че въ фондъ „Учителски заплати“ и въ бюджета става повторение на една и съща сума отъ 500.000.000 л. и поиска, за да не се показва толкова голѣмъ разходниятъ бюджетъ на държавата, да не става това повторение. Ако не бѣше контролтъ отъ Върховната смѣтна палата, това бихме го направили. Но въпреки това направихме нѣщо. Може би сте забелязали, че отъ данъка върху приходитъ се отдѣля определенъ процентъ за фондъ „Учителски заплати“ и за сѣ-

шня фондъ се отдѣля чрезъ общинската върхуина върху сѣщия данѣкъ. Това, което се следваше да отиде въ бюджетитъ на общинитъ като върхуина и отъ тамъ да отиде за фонда „Учителски заплати“, дадохме го направо въ фонда, като увеличихме процента за учителскитъ заплати и намалихме върхуината за общинитъ.

Засегна се и въпросътъ за покупка на здания за нашитъ легации въ странство и за недостатъчнитъ кредити за Министерствата на външнитъ и вътрешнитъ работи. Всичко това правителството го съзнава, обаче, въпреки всичкото си желание, то не може да направи повече. Ще намѣрите въ бюджета на Министерството на вътрешнитъ работи единъ кредитъ отъ 5.000.000 л. въ повече за обезпечане и подобрене бита на полицията и 5.000.000 л. за „Червенъ кръстъ“, като първа помощъ, защото, нека си го признаемъ, постѣлватъ 75 или 80 милиона лева въ фонда „Обществено подпомагане“, обаче отъ тази сума държавата дава само половината на разположение на фонда, а другото остава въ полза на редовния бюджетъ. Нека се надѣваме, че ще можемъ да реализираме приходи въ повече. Първата работа, която ще направимъ, ще бъде да дадемъ на фонда „Обществено подпомагане“ по-голяма сума на разположение, защото при тѣзи бедствия, които настѣпватъ, като дойде да дадемъ 40-50-100 хиляди лева, не трябва да губимъ сума време въ разисквания, дали трябва да дадемъ или не, тъй като нуждитъ въ такъвъ моментъ особено сѣ остри и населението чувствува грижитъ на правителството, ако веднага то му се притече на помощъ. По отношение на народното здраве, както казахъ при изложението си, ние сме тръгнали въ следния пътъ: за друго има или нѣма, за народното здраве, обаче, трябва да има. И ако при тази оскѣдница и при тѣзи голѣми военни разходи тази година можахме да отделимъ 70 милиона лева повече за народното здраве, смѣтамъ, че изпълнихме нашия дългъ. Нека въ бюджетарната комисия да видимъ да свиемъ други разходи, за да дадемъ повече за народното здраве. Азъ съмъ съгласенъ и 170 милиона лева повече да дадемъ, защото зная, че нуждитъ сѣ голѣми и че сме останали много назадъ по отношение здравеопазването на народа.

Казахъ още въ самото начало — не желая да бъда кризо разбранъ — че ще подкрепя всѣка разумна икономия, даже и донѣкъде болезнена да е. Помогнете ми въ бюджетарната комисия да направимъ икономии, за да можемъ, както миналата година, да внесемъ на второ четене разходния бюджетъ, намаленъ сѣ 200 милиона лева, даже и сѣ повече, та да можемъ да разчитаме на по-голямъ излишекъ, сѣ който да задоволимъ други нужди.

Но, г-да народни представители, азъ смѣтамъ, че голѣма икономия нѣма да имаме, защото стѣ пѣния бюджетъ, 8.400.000.000 л., 3 милиарда лева сѣ заплати, а 3.257.000.000 л. сѣ веществени разходи, отъ които за Военното министерство сѣ около 2 милиарда лева, следователно, оставатъ 1.200.000.000 л. Съгласенъ съмъ сѣ това, което г-нъ Сахаровъ препорѣчва. Азъ знамъ, че пилѣне на канцеларски материали става. Ако всѣки шефъ на учреждение или нарочно назначено лице си тури за целъ да стегне веществениятъ разходи, ако се въведе по-голямъ контролъ надъ домакинитъ, възможно е около 5-10% икономии да се направятъ отъ отопление, освѣтление и канцеларски материали. Смѣтамъ, че 10% при туй поскупяване ще бъде мѣтко, но 5% икономия бихме могли да реализираме. При 1.200.000.000 л. за веществени разходи, 60.000.000 л. можемъ да икономисаме.

Кредитътъ за държавнитъ дългове е 1.800.000.000 л. Вие знаете, г-да народни представители, че най-голямата частъ отъ тази сума отива за амютетитъ на нашитъ вътрешни и външни заеми и за пенситъ. За пенситъ ние отдѣляме годишно около 700-800 милиона лева. Миналата година направихме едно свиване, дадохъ да се разбере, че за увеличение на пенситъ не можемъ и да говоримъ, но не можемъ така лесно да направимъ ново свиване. Следователно, ще трябва да оставимъ 12 1/2% редовни пенсионни удържки и допълнителната субсидия отъ 7 1/2%. Въ всѣки случай, пенсионниятъ фондъ на тази база е здравъ. Той разполага сега сѣ 1 милиардъ лева капиталъ. Разходитъ се покриватъ отъ текущитъ приходи, а лихвата на капиталъ за нѣколко години ще го увеличиша и следъ нѣколко години, може би, пакъ ще може да се сложи въпросътъ за едно ново ревиизиране, за едно ново преглеждане на пенситъ.

Двама или трима отъ г-да народнитъ представители, които говориха по бюджета, казаха: „Г-да! Колкото и малко да плащаме за нашитъ дългове къмъ странство, ние въ този моментъ трябва да кажемъ: не можемъ да плащаме, нѣма да плащаме.“ Това значи и тия 150-200 милиона лева, които сега даваме, да не ги даваме, а да останатъ за ни послужатъ въ този моментъ. Проблемътъ не е така лесенъ, г-да народни представители. Азъ и въ 1938 г. нѣмъ

одобряване конвенцията, сключена с портюритъ в Лондонъ за 1939 г., и тази година при одобряване конвенцията с портюритъ за 1940 г., имахъ случая да ви кажа, че е много деликатенъ, че е много мъченъ този въпросъ и, да си кажемъ открито, има и политически елементъ въ него и не бива повече така лесно да казваме: „Нѣма да плащаме, не желаемъ да плащаме“. На това се противопоставятъ много работи. Казва ни се: „Добре, ако не можете да плащате 200 милиона лева на насъ — които всѣщностъ сѣ много по-малко, както ще ви обясня — защо плащате за вътрешнитъ заеми двойно по-голяма сума? Защо, когато на насъ плащате 2% лихва, на вашитъ вътрешни заеми плащате 5-6% лихва? Защо увеличавате бюджетитъ си годишно съ 700-800 милиона лева, а искате нашитъ 200 милиона лева да не плащате? Това не е отъ невъзможностъ, това е отъ нежелание, вие сте болни отъ една болестъ, че не желаете да плащате дълговетъ, макаръ че могатъ да се намѣрятъ срѣдства“. Въпросътъ е много комплициранъ, но българското правителство смѣта, че досега е стояло здраво въ защита на добре разбранитъ български позиции. Азъ го казахъ и при защитата на конвенцията: тамъ се е обтегнало много, но да не се скѣса, защото послѣдствията могатъ да бѣдатъ много по-лоши. Отъ друга страна — както се спомена отъ г-нъ д-ръ Петъръ Кьосеизановъ и другъ единъ фактъ, който не желаемъ досега да го кажа, но съмъ предизвиканъ да го кажа — по отношение на откупуванията на облигации отъ външнитъ заеми, правителството, г-да, си е изпълнило дълга повече, отколкото трѣбва. Презъ 1936 и 1937 г. и частъ отъ 1938 г. при добритъ конюнктуръ, българското правителство увеличи златната наличностъ на Българската народна банка съ 600 милиона лева, а не плащаше на портюритъ. То откупи и Ипотекарната банка, вмѣсто за 680 милиона лева, за 150 милиона лева.

Но има другъ по-важенъ фактъ. 2.500.000.000 л. отъ двата следовени заема бѣха откупени за 500 милиона лева, като се започна съ единъ низкъ процентъ и се стигна до 35, като съ това отъ гърба на българския народъ се смъкна едно бремъ съ 2 милиарда лева. (Ржкоплѣскания) Това се знае. Много пъти ни казваха: „Вие, когато е за плащане, казвате: нѣмаме, но когато е да си защитите интереситъ, плащате. Разбира се, ние отговаряме съ това, което г-нъ Петъръ Кьосеизановъ казъ вчера въ речта си. Двата заема, бѣжанскитъ и стабилизационнитъ, имаха много гарнитури. Разбира се, никой не е виновенъ за тѣхъ, а ние сме си виновни, защото ние ги гласувахме, насила не ни ги дадоха. Наложиха ни валоризацията на външнитъ заеми въ 1926 г., наложиха ни да платимъ на „Дисконто гезелшафтъ“, наложиха ни да платимъ на тютюневитъ фирми въ Сересъ, наложиха ни да платимъ на Banque de Paris et Pays Bas, за сключения отъ покойния Теодоръ Теодоровъ 300 милиона лева заемъ презъ балканската война, което и г-нъ Петъръ Кьосеизановъ помена; наложиха ни да платимъ на Деклозиеръ много милиони лева; наложиха ни да уредимъ маса друга рекламация, които нѣмаше да се повдигнатъ; наложиха ни да вземемъ за 1.200.000.000 л. релси и материали безъ търгъ. Помните, че тогавашниятъ министъръ на желѣзницитъ г-нъ Рашко Маджаревъ съ законъ прокара тукъ да вземемъ за 1.200.000.000 л. релси и материали отъ тази и тази страна и т. н. Тази смѣтка ние сме я правили.

Интересенъ е балансътъ за първитъ две-три години, защото плащанията по тия заеми не траяха дълго време. Бѣжанскитъ заемъ отъ 1926 г., ужъ хуманитаренъ, както казахъ, бѣше съпроводенъ съ задължение да платимъ заема отъ Балканската война отъ 300 и толкова милиона лева. Вториятъ заемъ, стабилизационнитъ, всѣщностъ стана конверсионенъ. Отъ 1932 г. почнахме да плащаме 50% само отъ лихвата и да намаляваме плащанията между 20% и 40%, а и отъ девалвацията и английската лира и долара получихме чувствително облекчение.

Искахъ да подчертая, че времето ни помогна да компенсирате този минусъ, така да се каже, съ откупването пъкъ на 2.500.000.000 л. отъ тия заеми, за да можемъ горе долу да дойдемъ до едно поносимо бремъ, като послѣствие отъ тия два заема. Но азъ смѣтамъ, че максималното, каквото можеше тихомъ и мълкомъ да се направи, се направи безъ много шумъ, защото иначе не можеше да стане тази работа. Сега условията сѣ благоприятни за откупване. Азъ зная, че нашитъ заеми се котирайтъ съ 7-8%, но никой не ги търси. Обаче девизи нѣмаме, бюджетни срѣдства нѣмаме, възможности нѣмаме, а колкото Българската народна банка ги имаше, знаете, че се използваха. Тя изкупи, колкото можеше, държавата също откупи, което вие на 2-3 пъти тукъ одобрихте чрезъ употребяване частъ отъ излишечитъ. Това бѣ една отлична работа. Смѣтамъ, че това може да се посочи като малкъ активъ на правителството. Въ този моментъ

сме въ застои по този въпросъ и ще трѣбва да чакаме по-благоприятенъ моментъ за по-безболезнено му уреждане.

Сега, обаче, ако спремъ да плащаме, както се каза отъ нѣколко души, смѣтамъ, че ще бѣде грѣшка. Открито казвамъ, че правителството, следъ дълго обмисляне, реши, че не може да направи такава постѣпка. Криво дѣло, съ девизи или стоки, презъ миналата година си изплатихме задълженията до края на годината на база 36-5% отъ лихвата за първата половина на годината и 40% за втората половина, като ни опростиха остатъка 60% — 380 милиона лева — и ни върнаха гаранционнитъ бонове, които подписваме условно, безъ никакъвъ споръ. Едно спиране на плащанията най-напредъ щѣше да осуети, или щѣше да направи проблематично получаването обратно на гаранционнитъ бонове. Правителството миналата година не можеше да се реши на такава постѣпка, защото възможността да се промѣнятъ тия 380 милиона лева опрощавания бѣше по-голяма, отколкото да направимъ икономия отъ 50-60 милиона лева за този срокъ отъ годината, който оставаше.

Тази година, когато защитихъ конвенцията с портюритъ тукъ, азъ казахъ, че ние се съгласихме до 31 мартъ да плащаме съ девизи, а следъ това отъ България ще бѣдатъ купени тютюни за 250 милиона лева, които не само ще покриятъ трансферитъ, но ще ни върнатъ тѣзи 38 милиона лева, които дадохме, макаръ и отъ нѣмай-къде, до 31 мартъ. И сега уведомихъ асоциацията на портюритъ въ странство, че не можемъ да плащаме отъ 1 априлъ съ девизи. Нека да взематъ тютюни. Разбира се, тази работа не тѣй лесно се преглъща. Въ всѣки случай има всички изгледи, че единъ авансъ може да бѣде даденъ, за да поддържаме редовнитъ трансфери и, въ края на краищата, да се прихване туй, което сме изразходвали до края на мартъ тази година. По-добро уреждане за момента — може да не е задоволително — не може да се намѣри. Както знаете, при две злини, за предпочитане е по-малката.

Г-нъ д-ръ Сакаревъ между другото говори за мизерията на чиновницитъ и изказа недоволство отъ това, което имъ даваме. Г-да! Азъ казахъ, че никой не трѣбва да смѣта това, което даваме, че го даваме за награда, за заслуги. Ние го даваме, за да подчертаемъ, че имаме съзнанието за мизерията, въ която се намиратъ българскитъ чиновници, особено по-низшитъ чиновници. Азъ казахъ, че това положение е временно, че ние ще гледаме съ новия щатъ следъ нѣколко месеца да уредимъ този въпросъ. Не мисля, че тая комисия, която работи новия щатъ, ще завърши, както Тричовата комисия. На всѣка цена идущата година бюджетътъ ще трѣбва да се построи върху новитъ щатни таблици, за да се тури редъ, защото действително безредното въ тая материя е стигнало до непоносими размѣри. Отъ 20 години насамъ, откогато сѣ съставени щатнитъ таблици, кой какъ може се е нареждалъ чрезъ бюджета и сега имаме единъ неузнаваемъ щатъ, съ който никой не може да си служи и отъ който никой не е доволенъ. Говори се за мизерията на чиновницитъ въ нѣкои ведомства. Азъ тая сутринъ имахъ случай да дамъ нѣкои обяснения въ бюджетарната комисия по тоя въпросъ. Но, г-да, колкото и да ми е неловко, трѣбва да подчертая, че ако е въпросъ за мизерия на чиновници, азъ, като министъръ на финанситъ, желаяйки да давамъ примѣръ на другитъ ведомства, съмъ търпѣлъ най-голямата мизерия въ моето министерство.

Г-да народни представители! Кажете ми, въ кое друго учреждение има служители съ срѣдно и висше образование, каквито сѣ временнитъ екзекутори, които сѣ изложени всѣки моментъ на неприятности, съ 600 л. заплата? Дава имъ се и 5% възнаграждение върху събранитъ суми, обаче по закона за фискалната амнистия до 31 октомврий нѣма да се екзекутира никой; нареди се да събератъ съ увещания и молби каквото могатъ отъ прѣжитъ данѣци, но до екзекуции да не отиватъ. Докато за всѣки длѣжности въ другитъ ведомства има по хиляди кандидати, вие виждате невѣроятния фактъ за България, че азъ отвреме навреме давамъ съобщения въ вестницитъ, че имаме 20 вакансии за временни бирници-екзекутори, но не се явяватъ кандидати.

Отъ друга страна, трѣбва да признаемъ истината, че въ прѣки всѣчко, моралътъ въ финансовото ведомство е запазенъ. Станаха 3-4 злоупотребления, но това сравнително е нищо. Въ всѣки случай трѣбва да гледаме и това да не става. Но къде има началници, каквито сѣ данѣнитъ началници, съ 2300 л. месечна заплата? Да имъ дадете 40 милиона лева облогъ да го извършатъ справедливо, редовно, да се скратятъ съ всички, съ цѣлото население и да стоятъ при тая заплата? Тѣ седятъ, защото нѣмаатъ друга възможностъ за препитание. Азъ самъ искахъ да не давамъ поволъ за искания за увеличение на заплатитъ. Въ всѣки случай съ новия щатъ трѣбва да се премахне тая язва, която проядва функционирането на държавата у насъ. Това положение не може да остане дълго време.

Г-да народни представители! Каза се от един от ораторите нѣщо и по отношение увеличението на националния доход, а именно, че това увеличение, което не може да се опори от никого — защото е изчислено от едно признато компетентно лице у нас, г-н д-ръ Чакалов, който е изчислил националния доход от 1935 г. до 1939 г. включително — е продукт на военната конюнктура, че то не се дължи на обективни условия. Ако, г-да, това може да се каже за 1939 г., ако може да се каже и за 1938 г. отчасти, но не напълно, защото у нас нѣма сурови материали, които да служат за оръжйна индустрия, то за по-ранните години това не може да се каже.

Г-да! Азъ не искамъ да припиша кой знае какъв активъ на безпартийните правителства, но трѣбва да признаемъ факта, че подобрене имъ. Не бива това да се подчертава съ известни тенденции за подготовка на ново данъчно облагане. Азъ заявихъ, че съ този въпросъ ние ликвидирахме. Не искамъ да го подчертавамъ като активъ на правителството, но фактътъ си е фактъ. Г-нъ инж. Ганевъ погрѣшно бѣше схваналъ мисълта ми, но се обяснихме още когато той говорѣше. Азъ искахъ не да подчертая формата на управлението, а да подчертая факта, че българскиятъ народъ, като държи на външния и вътрешния миръ, който ще му даде управлението, не се интересува дали утре ще бѣда министъръ азъ или другъ; той е готовъ да одобри действията на всеки, който, следъ като му е осигурилъ външенъ и вътрешенъ миръ, е направилъ нѣщо за подобрене на неговия халъ. Това е била моята мисълъ. Ако погрѣшно е схваната, знаете ме, познавате ме и не можете да допустнете, че азъ мога да вложа друга мисълъ въ тия думи.

Друга критика по отношение на националния доходъ бѣше направена отъ г-нъ Дочо Христовъ, който каза: „Да, но начинътъ, по който се изчислява националниятъ доходъ отъ г-нъ д-ръ Чакаловъ, е малко погрѣшенъ, защото въ прихода на земеделците смѣта и това, което плащатъ на работниците, а следъ това го пише като приходъ на работниците. Г-да! Това не е никаква грѣшка. Нѣма друга система за изчисление на националния доходъ. Азъ съмъ говорилъ за брутенъ националенъ доходъ и такова изчисление, повтарямъ, се прави навсякъде. И това, което търговецътъ плати на адвоката, фигурира като приходъ и на адвоката и на търговеца. Затова въ туй изчисление на брутниятъ националенъ доходъ нѣма никаква грѣшка. Та точенъ е начинътъ, по който г-нъ д-ръ Чакаловъ прави своите изчисления.

Азъ ще се съглася съ друго: имаме увеличение въ ценитъ на нашитъ земеделски продукти, които главно ни интересуватъ, като земеделска страна съ 80% земеделско население, но имаме и другъ фактъ — че докато до 1 августъ миналата година пожницата на ценитъ се затваряше въ вреда на ценитъ на индустриалнитъ произведения, отъ тогава насамъ става обратното, т. е. ножицата се отваря, като по-малко се увеличаватъ ценитъ на земеделскитъ продукти, а повече растатъ ценитъ на индустриалнитъ произведения, особено на вносните. Това е фактъ. Военната конюнктура ще се отрази за по-дълго време върху това разтваряне на ножицата на ценитъ.

Засегна се и въпросътъ за нашата външна търговия. Ще кажа само, че ние не сме чужди на идеята за създаването на дирекция за външна търговия. Г-нъ министърътъ на търговията ще има възможностъ да развие тая идея по-подробно при разглеждане на бюджетопроекта на Министерството на търговията. Крайно време е да се внесе координиране въ действията, да се тури точка на тая разпукнатостъ на службитъ, за да се постигне по-добъръ резултатъ. Азъ ще подкрепя отъ критикитъ само това, че е грѣшка да се смѣта, какво износътъ трѣбва да бѣде самоцель, че не бива винаги да се радваме, когато ни се сочатъ голѣми цифри на нашия износъ. За една земеделска страна, г-да, не е луксъ нито да има на достъпна цена свинско месо, нито да има по-хубави ябълки и орѣхи за по-дълго време. Когато износътъ се прави за свободни чевизи, човѣкъ може да каже: „Както и да е, да се засили износътъ“, но когато се прави износъ по клирингъ, да се надпреварваме да изнасяме колкото се може повече, и това, което се консумира въ страната, по-скоро да се яде, такава политика въ износа азъ не бихъ намѣрилъ въ себе си сили да защита. Азъ смѣтамъ, че е по-правилно да задоволимъ на достъпни цени мѣстнитъ нужди и това, което остане като излишекъ, да го изнесемъ по клирингъ. Иначе политиката, при която износътъ е самоцель, може да причини нѣкои поражения на нашето стопанство.

Азъ нѣма да говоря за кооперативното обработване на земята, защото не съмъ и толкова компетентенъ въ тая областъ. Азъ казахъ това при експозето си само като една идея. Азъ смѣтамъ, че г-нъ министърътъ на земеделието,

следъ надлежитъ проучвания, ще трѣбва да развие тая идея. Най-напредъ различно се разбира тая идея. Ние видѣхме, че двама-трима оратори, които говориха, се изказаха по нея съ различни нюанси. Следователно, идеята ще трѣбва да се проучи, да се разработи и да се направи това, което се намѣри за най-подходящо при нашитъ условия.

Г-нъ д-ръ Бешковъ, между другото, изказа съмнение въ реализирането на предвидениятъ по бюджета приходи, даже и следъ гласуванитъ закони за увеличаването на нѣкои данѣци. Г-да! Този въпросъ измѣти най-много и мене, и правителството, но азъ смѣтамъ, че ние налучкахме една база, при която приходитъ ще се реализиратъ, ако не точно въ рамкитъ на предвиденото, то поне приблизително. Съгласенъ съмъ съ г-нъ д-ръ Бешковъ, че ние не сме разчитали само на новитъ данѣчни облагания. Ние разчитаме повече на едно подобряване въ събирането на данѣцитъ, на едно търсене на пропуснатитъ досега облози, на едно по-засилено събиране на текущитъ данѣци и недоборитъ. Както имамъ случай да ви обясня въ експозето си, приходитъ отъ гербовъ налогъ за 4 години се удвоиха. Значи, като положимъ максимумъ грижи по отношение събирането на другитъ данѣци, азъ смѣтамъ, че ще имаме резултатъ.

Г-нъ д-ръ Бешковъ между другото, направи паралелъ между националния доходъ въ 1929 г. и сега и изказа съмнение, че при сегашнитъ цени на земеделското производство надали бихме могли да поддържаме, че ще продължава тази тенденция на постоянно увеличаване националния доходъ. Ако националниятъ доходъ въ 1929 г., г-да, бѣше надъ 50 милиарда лева, то не се дължи на по-разнообразното производство, не се дължи на по-голѣмия добивъ на декаръ, а се дължи главно на това, че тогава цената на житото бѣше 6 л., а сега е 3-50 л. Но ние смѣтаме, че поради увеличението на добива и поради бързата земеделска трансформация, поради минаването къмъ по-регентни култури, имаме всички благоприятни условия сега — разбира се, не съ малко и леки усилия — да разчитаме, че ще се запази и продължи тази тенденция на увеличаване националния доходъ.

По-нататъкъ г-нъ д-ръ Бешковъ разгледа източникитъ и пласментитъ на Земеделската банка. На тоя въпросъ азъ не мога да се спирамъ сега. Азъ казахъ бѣгло моето мнение — че трѣбва да щадимъ Земеделската банка, че трѣбва много предпазливо да прибѣгваме къмъ нейнитъ услуги, че не трѣбва да отиваме да вземаме безразборно, за щѣло-нешѣло, пари отъ нея.

Отъ това, което г-нъ д-ръ Бешковъ изнесе за Експортния институтъ, азъ си вземахъ добра бележка. За съжаление, изглежда да е върно нѣщо отъ това, което той изнесе. Ще се взематъ мѣрки и тамъ да се наложатъ санкции за това, което е станало случайно, не умишлено — смѣна на персонала и т. н. — за да не могатъ въ бъдеще да ставатъ тѣзи работи.

По-нататъкъ, съ нѣколко думи искамъ да отговоря на бележитъ, които г-нъ инженеръ Спасъ Ганевъ направи. На първо мѣсто той изтъкна, че имало чрезмѣрно увеличаване на чиновницитъ въ държавната машина. Това е фактъ. Но, г-да народни представители, ние не можемъ да отиваме противъ живота: когато откриваме нови желѣзопѣтни линии, не можемъ да не дадемъ нуждния персоналъ; не можемъ да държимъ села, съ надъ 2.000 души, отъ 60 години да нѣматъ пощи, телеграфи и телефони, които вече не съ луксъ, защото въ такива села започнаха да се вършатъ престѣпления именно затуй, че нѣматъ телефонъ да съобщаватъ за извършенитъ престѣпления и виновнитъ да бѣдатъ навреме хванати. Признавамъ, че можемъ и съ по-малко чиновници, но по-добре подобрени и по-добре платени. Азъ намирамъ, че за увеличаване числото на чиновницитъ има обективни причини, има единъ социаленъ елементъ. Можете ли, г-да, отъ 120.000 чиновници да уволите на единъ пътъ 30.000 души? Това е невъзможно. По-добре ще бѣде да стоятъ на мѣстата си съ по-малки заплати и намаляването имъ да става постепенно, а не така изведнажъ, което ще бѣде болезнено. Но да си дадемъ дума, че отъ сега нататкъ ще увеличаваме чиновницитъ само тамъ, където има нужда, където действително работата постепенно израства. Но азъ дължа да коригирамъ въ известно направление констатацията, че броятъ на чиновницитъ постоянно се увеличавалъ, като ви кажа, че всички увеличения въ броя на чиновницитъ не съ станали поради назначаване нови чиновници, ами поради нѣкои реформи въ редовния държавенъ бюджетъ въ връзка съ общинскитъ бюджети. Така, напримеръ, минаха къмъ държавния бюджетъ 489 раздавачи отъ третостепенни селски пощенски станции, които получаваша 600 л. заплата и общинитъ не имъ плащаха съ години, поради което единъ по единъ, кресцендо, отиваха въ затвора. Въ тѣзи станции има само началникъ и раздавачъ и последниятъ само чака да се разболѣе началникътъ

да му остави ключа от станцията, за да може да извърши нещо, което ще го закара вън от вратата. Това беше под до-стоинството на държавата и ние можехме да продължаваме по-нататък така. Минаха към държавния бюджет 144 души общински лесничии, също така лѣкари, тази година мина-вах 80 души ветеринарни лѣкари и пр. Това е раз-мисляване на персонала от общините към държавата, което пада вън от редовния бюджет на държавата, разбира се, при условие общините, когато имат възмож-ност, да внасят надлежните суми за издръжката на този персонал, но ако не ги внесат, заплатите на този пер-сонал ще се плащат редовно. Така че трябва да се на-прави тази малка корекция на констатацията, че се увели-чавал постоянно броят на чиновниците.

По-нататък г-н Ганев засегна и така наречените безотчетни фондове, като каза, че трябва да бъдем вни-мателни и да не се разтварят врати, които могат да слу-жат за критики или да създадат опасен прецедент. Г-да! Във бюджетната комисия може би ще имаме въз-можност да се спрем по-подробно на този въпрос. Г-н д-р Николаев, когато говореше за бюджета на Мини-стерството на външните работи, каза: „Защо намалявате с 2 милиона лева параграфа за защита каузата на България вън от странство, сега ли е времето?“ Г-да! Аз трябва да под-чертая тук, че ние сме направили намаляване не само по този параграф, а и на други. Ние сме намаляли безотчет-ните фондове с повече от 4 милиона лева за 1940 г., въ-сравнение с 1939 г. Г-да! Досега само във бюджетите на Министерството на външните работи, Министерството на войната и Министерството на вътрешните работи фигури-раха по-големи суми като безотчетни фондове, а на дру-гите министерства се даваха между 10 и 100 хиляди лева. Никога, обаче, тези суми не са били достатъчни за разходи по посрещане на наши колеги от чужди държави и за други извънредни разходи. И затова надлежните министри искат да им се плащат срдствата, които не им достига-тъ, било от Министерството на външните работи, било от Министерството на вътрешните работи — един не-удобен ред и за единия министър, който трябва да даде парите, и за другия министър, който се поставя вън от по-ложението и иска друг министър да му плати разходите, да кажем за един даден официален обяд. Това, което е направено, подлежи на преценка. Мога да ви кажа също, че министърът на железниците, който има 200 хи-ляди лева във бюджета на железниците за тази цел, досега е имал гости от чужди делегации, имало е разглеждане на делегации във провинцията, свършил е парите и още сега, когато сме м. март, иска да му се дадат от другаде. Министърът на търговията също е изразходвал малката сума, която има, и е искал един път от министъра на външните работи и сега иска втори път, защото имал гости свои колеги и професори от странство. Не бива да смѣтаме, че можем без такива посрещания, без такива разходи. Въпросът е само на форма. Аз смѣтам, че във бюджетарната комисия могат да станат всички разиск-вания, които желаете, и както решите въпроса, така ще бъде.

Повтарям, противно на туй, което каза г-н Спас Ганев, безотчетните фондове за 1940 г. са намалени с 4.000.000 л.

Г-да народни представители! Аз говорих повече, от-колкото мислех за говоря, и може би ви отгичих. За-това не искам да се впускам във повече подробности, ма-кар да има още работи, които би било хубаво да бъдат разяснени тук. Аз, оба, си запазвам правото, както казах, и във бюджетарната комисия, заседанията на която ще траят повече от един месец, и тук, при второто четене на бюджетпроектите, да се обяснят всички сния въпроси, които бѣха засегнати.

Заклучавам с молбата и с апела към вас да да-дете на правителството подкрепата си повече от всеки друг път, защото сега, във туй изключително време, от нас се иска да направим всичко възможно, не само стра-ната да не почувствува нѣкакво голямо сътресение, но и да се справим непремѣнно с задачите, които ни се по-ставят.

Трябва да ви кажа, че правителството ще продължава да върви във своя път — да работи за подобрието на наци-оналния доход, за продоволствуването на страната с всички необходими сурови материали и стоки, за опростро-еност на данъчната система, за подобряването ѝ и за по-ставянето ѝ на по-справедлива социална база, за да може по-безболезнено да плати тези, които от дѣля повече от екзистенц-минимума, който му е необходим за живѣне. Покаян спаране разпарчелиято повече на нашата дребна земеделска собственост, ние ще трябва да засилим вер-тикалната трансформация и да довършим хоризонталната

трансформация на земеделското производство; да заси-лим нашата индустрия за обработване на нашите сурови земеделски артикули толкова, че нищо необработено да не излѣзе от нас — разбира се, след като задоволим на-шите вътрешни нужди; да създадем експортна инду-стрия, която да създаде повече блага за нашата страна и работа за безработните и малоимотните във 600-те хиляди земеделски стопанства; да разработим — последната наша надежда — нашите минни и т. н. и от това да очак-ваме една утрешна България, която социално да бъде по-ставена на по-справедлива база, във своя вътрешен живот да отидем към постепенен стопански и благо-устройствен възход и да отидем сигурно към по-ви-сока култура.

Съ тези думи аз ви моля, правя апел да гласувате на първо четене законопроекта за бюджета на държавата за 1940 г. и да бъдете препратен той във бюджетарната комисия за разглеждане заедно с бюджетпроектите на отделните министерства. (Бурни и продължителни ръкопляскания до отиването на министъра от трибуната до министерската маса, откъдето той благодарни на народното представи-телство с поклони)

Председател Никола Логофетов: Г-да народни пред-ставители! Гласувам. Които приемат на първо четене за-конопроект за бюджета на държавата за 1940 бюджетна година, моля, да вдигнат ръка. Мисзинство, Събранието приема.

Законопроектът ще се изпрати във бюджетарната ко-мисия.

Давам 15 минути почивка.

(След почивката)

Председател Никола Логофетов: (Звъни) Заседа-нието продължава.

Има думата г-н министърът на земеделието и дър-жавните змоти.

Министър Иван Багрянов: (От трибуната. По-срещният с ръкопляскания) Г-да народни представители! Вчера, когато бѣх заел с грижи около печалния ми дълг по неслейната смърт на един отличен служи-тел, тѣлеският народен представител използвал сво-бодата на словото, която дава трибуната на Народното събрание, като забравил високото предназначение на тази трибуна и достоинството, което тя налага.

Г-да народни представители! Предвид на малкото време, с което Камарата разполага във тази сесия за за-конодателство, във Министерския съвет бѣше уговорено да не се смущават заседанията на Парламента с стра-нични въпроси и да се бърза с прокарането на бюджета, за да остане малко време и за законодателна дейност до 1 юний. Ето защо, г-да, аз бѣх решил да събера раз-глеждането на всички въпроси около Министерството на земеделието при разглеждане на неговия бюджет.

Ако преди нѣколко дни аз си позволих да отнема малко време на Камарата, за да искам утвърждаването на едно решение, това бѣше защото оставаха само два дена до изтичането срока на това решение.

Г-да народни представители! Ако пък днес аз си позволявам отно пак да ви отнема нѣколко минути, то го правя, за да изпълня молбата на голяма част от вас, които, пълни с възмущение и загриженост не за личностите, а за общото дѣло, дойдох да ми съобщат за словесните изстъпления, за които споменах отначало, и да ме помолят да кажа нѣколко думи, да дам едно малко обяснение по тях.

Г-да! Трябва ли аз, трябва ли и тези възмутени наши другари да се сърдим на този народен представител? Нима ние всички не очаквахме това, което стана? Нима то е изненада за нѣкого? Защо да се лѣжем, г-да? То за-къснѣ! Не, г-да, ние нѣмаме право да му се сърдим, за-щото той добросъвестно изпълнява задачата, която му е възложена. Ние нѣмаме право да му се сърдим, защото той добросъвестно играе ролята, за която специално е избран и школуван.

Г-да! Засега аз нѣма да повдигам цѣлата завеса, за да открия цѣлата трагикомедия около печалния опит от най-близкото ми минало за използване за лични, за съв-сем тѣсно групови цели е на обща прилобавка на един социален прогрес, ръководен с такъв риск и та-кава отговорност от най-високото мѣсто на държавата ни. И постигнат, г-д., забележете, с толкова жертви, да-дени от всички страни на нашата общественост. Този опит, г-да, поне за мене, бѣше логичен; той бѣше пси-хологически обясним. Този опит цѣлѣше, г-да, да се

върнатъ нѣщата въ строя на нашето управление даже по-назадъ отъ пункта, въ който тѣ бѣха преди да направятъ последната си крачка на прогресъ. Този опитъ, г-да, целѣше да изтърбуши смѣната на този прогресъ, като остави само неговата форма, съ която да завърже очитъ на цѣлия народъ и да го направи далтонистъ.

Но, г-да, въ днешнитѣ смѣдоносни времена това смѣна, които трѣбва да оставимъ на летописа и на мемоаритѣ, отъ които да се пише историята.

Пълното повдигане сега въ този моментъ на цѣлата завеса предъ тия нѣща може само да понижи престижа на управлението изобщо и да намали, запомнете, достойнството на хора, които сѣгъ стоели по неговитѣ върхове, достойнство, което, подчертавамъ, трѣбва да се използва за нуждитѣ на цѣлата нация, а не на тази или друга група. (Бурни ржкоплѣскания)

Г-да! Азъ, който имамъ отначало намѣрението да взема думата по отговора на тронито слово и да изнеса предъ васъ, а съ това предъ цѣлия български народъ, истинската картина на току-що миналитѣ събития, и съ десетки данни и документи, съ които разполагамъ, да дамъ истинска характеристика на тия нѣща, за които вие сега само се досѣщате и шушукате, азъ сега се отказвамъ да сторя това.

Ето защо, г-да, сега и засега азъ ще повдигна само едно малко жгълче на тази завеса, за да можете да видите задъ завесата само ролята на тетевенския народенъ представителъ.

Първо. Преди последнитѣ избори бившиятъ Министерски съветъ имаше сведения, че бившиятъ народенъ представителъ отъ Тетевенъ е ненавизданъ въ колегията му. Това — по устенъ докладъ на министра на вътрешнитѣ работи въ Министерския съветъ. Затова Министерскиятъ съветъ изпрати двама министри да отидатъ въ колегията му и да проверятъ на самото мѣсто отъ самитѣ му избиратели истинността на тия данни, които дава министрътъ на вътрешнитѣ работи. Двамата министри, отъ които единиятъ бѣше бившиятъ министръ на вътрешнитѣ работи, а другиятъ е вече нашъ председателъ, когато се върнаха, докладваха предъ петимата министри, които бѣха натоварени да се занимаватъ съ работитѣ около изборитѣ, че отъ проверката се е установило, че този бившъ народенъ представителъ е презиранъ въ колегията му, че е раздѣлялъ и смразилъ всички. Повтарямъ, г-да: презиранъ, раздѣлялъ и смразилъ.

Дончо Узунсвъ: Това е атестация, която му се дава отъ единия министръ.

Министръ Иванъ Багряновъ: Второ. Когато въ пълния съставъ на Министерския съветъ бѣше поставенъ този въпросъ, намъ ни се обясни, че хора като него сѣгъ необходими, че само тѣ могатъ да изпълняватъ специални роли — като вчерашната, ще кажа.

Г-да! И следъ всичко туй азъ твърдя, като добре съзнавамъ отговорноститѣ, които ми налага мѣстото, което заемамъ, че този човѣкъ е поставенъ на вниманието на мѣстнитѣ власти мимо и надъ главата на Министерския съветъ. Азъ твърдя, че той е тукъ мимо свободната воля на своята колегия.

Георги Кендеровъ: Шарлатания!

Ангелъ Стояновъ: Анкета, анкета!

Министръ Иванъ Багряновъ: Азъ знамъ, г-да, и други нѣща около този въпросъ, но намирамъ, че не бива да ги казвамъ тукъ. Азъ твърдя и туй, че една безпристрастна анкета на даннитѣ на неговъ кандидатиране и на даннитѣ на неговото избиране ще установи туй, което казвамъ, и туй, което си наложихъ да не ви кажа.

Ето, г-да, вие вече прозирате задъ едното жгълче на голѣмата завеса. Вие сте възрастни, опитни, патили хора, за останалото засега сами съдете.

А, г-да, колкото се отнася пъкъ до проценките за полезността на всестранната дейность на Министерството на земедѣлието, това знаятъ само тѣзи, които я изчитватъ на гърба си и които всѣкидневно пълнятъ тремовегъ, както и днесъ на Народното събрание, за да я искатъ и да благодарятъ. (Ржкоплѣскания) З нея оставямъ да говорятъ тѣзи, които по време на изборитѣ сѣгъ слизали при народа не съ целъ да го изкористятъ, а съ топло братско чувство да изучатъ това, което той чувствува и това, което той мисли.

За ефекта отъ мѣроприятията на Министерството на земедѣлието ще имамъ възможността да говоря, когато се разглежда бюджетътъ на това министерство. Тогава вие ще имате възможность подробно да ги научите и обективно и авторитетно да ги процените.

А колкото се отнася до ролята, която иска да играе тетевенскиятъ народенъ представителъ въ срѣдитѣ на XXV-то Народно събрание, и до опасността, която тази роля представлява за общото дѣло на държавата и за творческото единство на тази Камара, оставямъ да ги процените вие. (Продължителни ржкоплѣскания)

Иванъ В. Петровъ: Искамъ думата за лично обяснение.

Председателъ Никола Логофетовъ: Следъ обясненията на г-на министра не мога да Ви дамъ думата. (Нѣкои ржкоплѣскать)

Иванъ В. Петровъ: (Отива на трибуната. Тропане по банкитѣ)

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни) Слѣзте долу. Не Ви давамъ думата. Не съмъ Ви далъ думата. (Продължително тропане и викове „Долу!“)

Иванъ В. Петровъ: Искамъ думата за обяснение.

Председателъ Никола Логофетовъ: Никакви обяснения. Нѣмате думата, г-нъ Петровъ. Докато не Ви дамъ думата, нѣма да говорите. Отидете си на мѣстото. Азъ Ви моля, г-нъ Петровъ.

Иванъ В. Петровъ: Съгласенъ съмъ. (Слиза отъ трибуната) Азъ искамъ да ми разрешите . . . (Тропане)

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни) Моля ви се, г-да! Дайте възможность на председателството да изпълни своя дългъ. Недейте се обаждатъ. Кажете какво искате, г-нъ Петровъ.

Иванъ В. Петровъ: Г-не председателю! По силата на чл. 87 отъ Конституцията, където е казано (Чете) „На представителитѣ народни се дава пълна свобода да обсъждатъ нуждитѣ на България споредъ своитѣ си убеждения и съвѣсть“, и по силата на чл. 93, който казва (Чете) „Всѣки членъ на събранието има право да изказва свободно своето мнение и да дава гласъ по свое убеждение и съвѣсть“, по силата на тия текстове на основния законъ — а това е законътъ, който гарантира правата на народнитѣ представители . . .

Петъръ Савовъ: Събранието не желае да Ви слуша, г-нъ Петровъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни)

Маринъ Тютюнджизъ: Нали го слушахме вчера! (Силна глъчка)

Председателъ Никола Логофетовъ: Г-нъ Тютюнджизъ! На какво прилича това!

Иванъ В. Петровъ: Като народенъ представителъ, отъ тая трибуна вчера . . .

Обаждатъ се: Недейте говори! (Силна глъчка)

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни) Г-да! Недейте дава зрелище на публиката.

Александъръ Радоловъ: Недейте дава основание да става това.

Председателъ Никола Логофетовъ: Не съмъ давалъ никакво основание.

Александъръ Радоловъ: Давате основание.

Председателъ Никола Логофетовъ: Бързате, г-нъ Радоловъ.

Александъръ Радоловъ: Не бързамъ. Не могатъ лични обяснения да се слушатъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни) Моля Ви се! Ще мълчите!

Иванъ В. Петровъ: Отъ тази свободна трибуна на Народното събрание, отъ където народниятъ представителъ упражнява своето право на прещенка, на критика върху общата политика на правителството и върху дѣлата на министритѣ, азъ изказахъ по съвѣсть това, което считамъ, че трѣбваше да кажа отъ тая трибуна въ изпълнение на моя мандатъ на народенъ представителъ.

Председател Никола Логофетовъ: Какво искате сега, г-нъ Петровъ?

Обаждатъ се: Никакви обяснения!

Иванъ В. Петровъ: Г-нъ министъръ Багряновъ, безъ да е взелъ думата при разискванията по бюджета, които преди малко г-нъ Божиловъ приключи — преди това той можеше да говори и да даде обяснение — понеже думата, Вие му я дадохте и той дойде на трибуната да говори и да се обръща лично къмъ мене, да поставя лично въпроситъ, когато азъ твърдя, че въ моята критика вчера не вложихъ никакъв личенъ елементъ противъ г-на министра Багряновъ.

Нѣкои отъ дѣсно и центъра: Лъжешъ! (Глъчка)

Иванъ В. Петровъ: Азъ твърдя това. Кой какъ ще сѣди, оставямъ на васъ, г-да. Азъ съмъ изпълнилъ своя дългъ по убеждение и по съвестъ. Сега г-нъ министъръ Багряновъ дойде да повдигне тукъ крайцеца на завесата.

Председател Никола Логофетовъ: Какво искате, г-нъ Петровъ?

Иванъ В. Петровъ: Азъ искамъ, понеже съмъ засегнатъ лично, като народенъ представител и като човѣкъ — той дойде тукъ да твърди, че ималъ сведения, че азъ съмъ билъ мразенъ, че азъ съмъ билъ презиранъ въ моята колегия — да ми дадете думата за лично обяснение. Азъ искамъ да говоря. (Глъчка) Вие ми дайте това. Азъ имамъ право на лично обяснение по поводъ казаното отъ г-нъ министъръ Багряновъ. (Силна глъчка)

Председател Никола Логофетовъ: (Звъни) Г-да народни представители! Моля! Запазете по-големо спокойствие.

Иванъ В. Петровъ: Можете ли да оставите да бѣде руганъ единъ народенъ представител отъ единъ министъръ? (Силни възражения отъ дѣсно, центъра и отъ нѣкои народни представители въ лѣво)

Маринъ Тютюнджиевъ: Вие ругахте г-на министра! (Силни пререкания между Иванъ В. Петровъ, Маринъ Тютюнджиевъ и други народни представители отъ лѣво, дѣсно и центъра).

Председател Никола Логофетовъ: (Звъни)

Иванъ В. Петровъ: Народниятъ представителъ е свещена и неприкосновена личностъ. (Възражения)

Председател Никола Логофетовъ: (Звъни)

Иванъ В. Петровъ: Той да излѣзе да ми отговори като министъръ. Защо се крие задъ анонимности? Азъ Ви моля да ми дадете думата за лично обяснение, г-не председателю. (Силни възражения отъ дѣсно, центъра и отъ нѣкои народни представители въ лѣво) Азъ не съмъ противъ политиката на правителството, азъ не съмъ противъ режима, но азъ съмъ противъ да се върви по пътя на щеславие. (Силна глъчка и тропане по банцитъ)

Председател Никола Логофетовъ: (Звъни)

Иванъ В. Петровъ: Азъ не съмъ противъ кабинета. Азъ подчертавамъ моето уважение къмъ г-на министъръ-председателя. (Тропане по банцитъ) Азъ зная целта на министъръ Багряновъ. Азъ не съмъ противъ кабинета, но говоря противъ министъръ Багряновъ. (Възражения)

Председател Никола Логофетовъ: (Звъни)

Маринъ Тютюнджиевъ: Вие внасяте смутъ.

Иванъ В. Петровъ: Азъ не внасямъ смутъ.

Председател Никола Логофетовъ: (Звъни) Моля, г-да народни представители!

Иванъ В. Петровъ: Азъ съмъ за днешния режимъ. Азъ съмъ за единството. Азъ искамъ да се върви по пътя на единството, а не по пътищата на г-на Багрянова.

Нѣкои отъ дѣсно: Стига! Стига!

Иванъ В. Петровъ: Какво стига?

Маринъ Тютюнджиевъ: Вчера единъ часъ говорихте. Стига!

Иванъ В. Петровъ: Какво стига? (Глъчка)

Петъръ Савовъ: Нѣма ли тукъ квестори, г-не председателю? Повикайте квестори.

Председател Никола Логофетовъ: Не сте ме чули още, г-нъ Савовъ. — Г-да народни представители! По въпроса, който повдига г-нъ Петровъ, . . .

Иванъ В. Петровъ: Когато сѣдѣ г-нъ Багряновъ отъ министерското мѣсто, тогава ще видите какво е правилъ въ Министерството на земедѣлието.

Нѣкой отъ дѣсно: Не Ви е срамъ! Тукъ има хора, които държатъ за престижа на Парламента.

Иванъ В. Петровъ: Азъ съмъ избранъ съ 10 хиляди гласа. Бившиятъ министъръ на вътрешнитъ работи бѣше противъ моята кандидатура, а министъръ Багряновъ поддържаше свое протеже чрезъ Стоилъ Стефановъ. (Шумъ)

Нѣкои отъ дѣсно: Стига! Стига!

Петъръ Савовъ: Стига, бе Яшаръ!

Иванъ В. Петровъ: Критика, критика и свѣтлина трѣбва да има по дѣлата на този министъръ! (Шумъ)

Никола Василевъ: Г-не председателю! Моля Ви се да приложите правилника и да въдворите редъ.

Серѣфимъ Георгиевъ: Г-не председателю! Минете на дневенъ редъ.

Председател Никола Логофетовъ: Ще приложатъ правилника.

Никола Василевъ: Моля Ви да въдворите тишина въ Събранието. Това на какво прилича?

Председател Никола Логофетовъ: Азъ прилагамъ правилника. Г-да народни представители! Г-нъ Иванъ Петровъ вчера говори лично противъ министра на земедѣлието. (Ръкоплѣскания и викове: „Да!“) Той бѣше напѣлнѣлъ чантата си съ книжа, съ които казваше, г-нъ министърътъ си правѣлъ реклама. Днесъ г-нъ министърътъ му отговори. Понеже му отговаря, председателството намира, че нѣма мѣсто за лични обяснения.

Второ. Съгласно чл. 18 отъ правилника, председателството намира, че г-нъ Иванъ Петровъ нѣма право на лично обяснение. (Ръкоплѣскания)

Минаваме къмъ точка втора отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за спогодба на държавното съкровище съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София.

Моля г-на докладчика на комисията по Министерството на финанситъ да го прочете.

Докладчикъ д-ръ Георги Ликовски: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за спогодба на държавното съкровище съ производително кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ — гр. София.

Г-да народни представители! Поради финансови затруднения, Безименното дружество за захаръ и рафинерия въ България, с. Камено, Бургаско, прекрати производството на захаръ въ собствената си захарна фабрика, намираща се край с. Камено, Бургаско, още презъ 1932 г. По сѣщитъ причини дружеството не ще може да възобнови производството.

Безименното дружество за захаръ и рафинерия въ България дължи данѣци и други държавни вземания къмъ Бургаското данѣчно управление — 18.401.384 л., съ които 5.834.363 л. сѣ лихви за закъснение. Събирането на данѣцитъ се затруднява отъ факта, че върху захарната фабрика тежи ипотека въ размѣръ на около 30.000.000 л., която има привилегия преди данѣцитъ.

Въ изпълнителното производство на бургаския сѣдия-изпълнителъ, по което е изнесена на продажъ захарната фабрика за дълговетъ на дружеството, размѣрътъ на ипотекираната частъ отъ цѣлия фабриченъ имотъ е оспорена

отъ държавата и този споръ следва да се разрешава отъ сѣдилищата — нѣщо, което много отдалечава реализирането на ипотечното вземане и вземането за данъцитѣ. При втората продаж на 12 мартъ т. г. фабриката бѣ възложена върху кооперативното сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ за 14.015.000 л., като, споредъ декларацията на сѣщото сдружение, въ покупката и бъдещата експлоатация на имота е привлеченъ да участвува съ 50% и Общиятъ съюзъ на българскитѣ земеделски кооперации. Утвърждаването на продажта, както и разглеждането на жалбата на държавата относно привилегията и върху неипотекираната частъ отъ фабриката, сѣ насрочени за разглеждане отъ Бургаския областенъ съдъ на 23 т. м.

Освенъ данъцитѣ и другитѣ суми, които дружеството дължи къмъ държавата, сѣщото е останало да дължи и къмъ бившитѣ цвеклопроизводители, доставчици на цвекло за захарната фабрика. Гѣзи задължения къмъ цвеклопроизводителитѣ възлизатъ на около 10.000.000 л. При сегашното финансово положение на дружеството, което е въ ликвидация и налице нѣма другъ активъ освенъ захарната фабрика, вземанията на цвеклопроизводителитѣ не ще могатъ да се реализиратъ.

Производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ въ гр. София е откупило отъ ипотечния кредиторъ — Българската генерална банка — ипотечното вземане срещу Безименното дружество за захаръ и рафинерия и чрезъ това откупило вземане на сдружението предгон да добие собствеността на захарната фабрика. Ако сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“ придобие собствеността на захарната фабрика и ако фабриката започне отново производството на захаръ, това би подобрило поминъка на земеделцитѣ отъ този край.

Поради гореизложеното, намѣри се за целесъобразно да се постигне спогодба съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ по отнѣшение плащането на данъцитѣ и другитѣ вземания на държавата и вземанията на цвеклопроизводителитѣ, както и да се улесни сѣщото за по-скорошното придобиване на захарната фабрика.

Сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“ се съгласи да плати на държавата срещу данъцитѣ и другитѣ ѣ вземания отъ Безименното дружество за захаръ и рафинерия една глобална сума отъ 3.000.000 л. по производството на сѣдния-изпълнителъ, както и да приеме изплащането на вземанията на цвеклопроизводителитѣ, като Общиятъ съюзъ на българскитѣ земеделски кооперации се задължи солидарно за изплащането на дветѣ задължения — първото въ пълния размѣръ и второто въ размѣръ 50%.

Като изложихъ и по-горе, спогодбата, ако бѣде реализирана, ще създаде въ най-скоро време подобрене на поминъка въ този край и възможностъ да се увеличи производството на захаръ, тъй необходимо въ днешни времена, чрезъ започване работа съ готовата фабрична инсталация.

Като предлагамъ на посѣтителното ви внимание настоящия законопроектъ, моля, ви, г-да народни представители, да го обсъдите и гласувате.

Гр. София, 16 априлъ 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божилъвъ

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за спогодба на държавното съкровище съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София.

Чл. 1. Възлага се на министра на финанситѣ, като представител на държавата, да сключи спогодба съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София, при поръчителството на Общия съюзъ на българскитѣ земеделски кооперации, гр. София, за следното:

§ 1. Отъ прѣкитѣ и косвени данъци и други държавни вземания по изпълнително дѣло № 2201/1938 г. на бургаския сѣдня-изпълнителъ, дължими отъ Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България, с. Камено, Бургаско, производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София, се задължава да плати на държавата една глобална сума отъ 3.000.000 л.

Плащането на сумата 3.000.000 л. при солидарната отговорност на Общия съюзъ на българскитѣ земеделски кооперации, гр. София, ще стане на следнитѣ срокове: 15 декемврий 1941 г., 15 декемврий 1942 г. и 15 декемврий 1943 г. Плащането ще стане на равни рати безлихвено.

§ 2. Разпоредването на § 1 има валидность при условие, че производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ стане собственикъ на захарната фабрика съ всички принадлежащи ѣ земи, постройки,

машини и съоръжения, сега собственостъ на Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България.

§ 3. Неплатенитѣ суми на сроковетѣ по § 1 ще се събиратъ отъ „Тракийска кооперативна захаръ“ съ 1% месечна лихва, начиная отъ срока, въ който сумата е трѣбовало да се плати, като частъ отъ месеца се счита за цѣлъ месецъ.

§ 4. Следъ сключването на спогодбата държавното съкровище се задължава да оттегли жалбитѣ и възраженията си по всички заведени дѣла, които сѣ въ връзка съ публичната продажба на захарната фабрика при с. Камено, Бургаско (извършена на 12 мартъ 1940 г. отъ бургаския сѣдня-изпълнителъ по изпълнително дѣло № 2201, отъ 1938 г.). Сѣщото се задължава да не завежда нови дѣла и да не подава други жалби или възражения по изпълнителното производство, въ случай че последва нова публична продаж на захарната фабрика и последната бѣде възложена на „Тракийска кооперативна захаръ“, както и да оттегли предявеното си вземане предъ сѣдния-изпълнителъ, предъ който е образувано изпълнителното дѣло, за данъцитѣ и другитѣ държавни вземания, предметъ на § 1. Държавното съкровище се задължава още да освободи отъ заноръ и описъ всички движими и недвижими имоти, мебели, земеделски инвентаръ, резервни части, вариници въ гр. Несебъръ, заедно съ имотитѣ ѣ и кангаритѣ по железопътнитѣ тари — всички собственостъ на Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България, намиращи се въ района на фабриката или извънъ него, както и да не описва и занерирва сѣшитѣ имоти занарѣдъ.

Чл. 2. Ако производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ не плати висекитѣ на определенитѣ срокове, съгласно § 1, тѣ се събиратъ отъ него принудително по реда на закона за събиране прѣкитѣ данъци като отъ сѣщински данъкоплатецъ.

Чл. 3. Вземането по § 1 се сѣмта за данъкъ върху недвижимъ имотъ и за събирането му отъ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ държавното съкровище има първа привилегия предъ всички други привилегировани и ипотечни вземания.

Чл. 4. Спогодбата се освобождава отъ гербовъ налогъ.

Чл. 5. Ако спогодбата не бѣде сключена до 22 априлъ 1940 г. включително, този законъ преставя да е въ сила.

Чл. 6. Производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ при солидарна отговорностъ въ размѣръ на 50% на Общия съюзъ на българскитѣ земеделски кооперации, гр. София, приема върху себе си всички неизплатени вземания на цвеклопроизводителитѣ, произхождащи отъ доставено цвекло на бившия собственикъ на захарната фабрика въ с. Камено, Бургаско — Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България — и които вземания при влизане въ сила на този законъ не сѣ изплатени. Прехвърленитѣ вземания отъ горнитѣ цвеклопроизводители-доставчици върху трети лица не се приематъ за изплащане по този законъ.

Чл. 7. Размѣртъ и основанията на гѣзи вземания, до колкото ще бѣдатъ поискани отъ цвеклопроизводителитѣ, ще се установяватъ отъ комисия, назначена отъ министъра на земеделското и държавнитѣ имоти въ съставъ: по единъ представител на Министерството на финанситѣ, на Министерството на търговията, промишлеността и труда, на Министерството на правосѣдството, на Министерството на земеделското и държавнитѣ имоти, на Българската земеделска и кооперативна банка, на Общия съюзъ на българскитѣ земеделски кооперации и на сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“.

Решенията на тази комисия се взематъ по висшегласие и сѣ неотмѣняеми и задължителни за дветѣ страни и подлежатъ при неплащане на изпълнение по реда на чл. 557 отъ закона за гражданското сѣднотъ производство.

Общата сума на всички вземания подлежи на изплащане въ срокъ отъ 10 производствени кампания съ начало на срока отъ датата на първата кампания.

Сумитѣ се изплащатъ безлихвено съразмѣрно за всѣка година по решение на комисията, което е задължително и неотмѣняемо.

За поетитѣ по тоя членъ задължения, следъ изплащането имъ сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“ остава привилегированъ кредиторъ спрямо Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България.

Задължението по този членъ се поражда, ако захарната фабрика при с. Камено, Бургаско, стане собственостъ на сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“ по изпълнително дѣло № 2201/1938 г. на бургаския сѣдня-изпълнителъ и ако се сключи спогодбата по чл. 1.

Чл. 8. Вземанията по чл. 6 сѣ привилегировани и следватъ следъ привилегията на държавата за публичноправнитѣ ѣ вземания, както и следъ тази по чл. 15 отъ закона за привилегитѣ и ипотекитѣ.

Председател Никола Логофетовъ: Гласувамъ. Които приематъ на първо четене законопроекта за спогодба на държавното съкровище съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Добри Божиловъ: Моля да се гласува законопроектътъ сега, по спешностъ, и на второ четене, защото срокътъ е късътъ.

Председател Никола Логофетовъ: Които съ съгласни съ предложението на г-на министра на финанситъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете законопроекта на второ четене.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за спогодба на държавното съкровище съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София.

Чл. 1. Възлага се на министра на финанситъ, като представител на държавата, да сключи спогодба съ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София, при поръчителството на Общия съюзъ на българскитъ земеделски кооперации, гр. София, за следното:

§ 1. Отъ прѣжитъ и косвени данѣци и други държавни вземания по изпълнителното дѣло № 2201/1938 г. на бургаския съдия-изпълнител, дължими отъ Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България, с. Камено, Бургаско, производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, гр. София, се задължава да плати на държавата една глобална сума отъ 3.000.000 л.

Платането на сумата 3.000.000 л. при солидарната отговорност на Общия съюзъ на българскитъ земеделски кооперации, гр. София, ще стане на следнитъ срокове: 15 декемврий 1941 г., 15 декемврий 1942 г. и 15 декемврий 1943 г. Платането ще стане на равни рати безлихвено.

§ 2. Разпореждането на § 1 има валидностъ при условие, че производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ стане собственикъ на захарната фабрика съ всички принадлежащи ѝ земи, постройки, машини и съоръжения, сега собственостъ на Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България.

§ 3. Неплатенитъ суми на сроковетъ по § 1 ще се събиратъ отъ „Тракийска кооперативна захаръ“ съ 1% месечна лихва, начинай отъ срока, въ който сумата е трѣбвало да се плати, като частъ отъ месеца се счита за цѣлъ месецъ.

§ 4. Следъ сключването на спогодбата, държавното съкровище се задължава да оттегли жалбитъ и възраженията си по всички заведени дѣла, които сж въ връзка съ публичната продажба на захарната фабрика при с. Камено, Бургаско (извършена на 12 мартъ 1940 г. отъ бургаския съдия-изпълнител по изпълнителното дѣло № 2201 отъ 1938 г.) Сжщото се задължава да не завежда нови дѣла и да не подава други жалби или възражения по изпълнителното производство въ случай, че последва нова публична пролѣна на захарната фабрика и последната бжде възложена на „Тракийска кооперативна захаръ“, както и да оттегли предявеното си вземане предъ съдията-изпълнител, предъ който е образувано изпълнителното дѣло, за данѣцитъ и другитъ държавни вземания, предметъ на § 1. Държавното съкровище се задължава още да освободи отъ запоръ и описъ всички движими и недвижими имоти, мебели, земеделски инвентаръ, резервни части, варница въ гр. Несебъръ, зедно съ имотитъ ѝ и кантаритъ по желѣзнопѣжитнитъ гари — всички собственостъ на Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България, намиращи се въ района на фабриката или извънъ него, както и да не описва и запорирва сжщитъ имоти занаяпредъ“.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ законпроекта и чл. 1 съ всичкитъ параграфи, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 2. Ако производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ не плати вносикитъ на определенитъ срокове, съгласно § 1, тѣ се събиратъ отъ него принудително, по реда на закона за събиране прѣжитъ данѣци, като отъ сѣщински данѣкоплатецъ“.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 3. Вземането по § 1 се смѣта за данѣкъ върху недвижимъ имотъ и за събирането му отъ производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“ държавното съкровище има първа привилегия предъ всички други привилегирвани и ипотечни вземания“.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 4. Спогодбата се освобождава отъ гербовъ налогъ“.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ чл. 4, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 5. Ако спогодбата не бжде сключена до 22 априлъ 1940 г. включително, този законъ престава да е въ сила“.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ чл. 5, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 6. Производителното кооперативно сдружение „Тракийска кооперативна захаръ“, при солидарна отговорностъ въ размѣръ на 50% на Общия съюзъ на българскитъ земеделски кооперации, гр. София, приема върху себе си всички неизплатени вземания на цвеклопроизводителитъ, произхождящи отъ доставено цвекло на бившия собственикъ на захарната фабрика въ с. Камено, Бургаско — Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България и които вземания при влизане въ сила на този законъ не сж изплатени. Прехвърленитъ вземания отъ горнитъ цвеклопроизводители-доставчици върху трети лица не се приематъ за изплащане по този законъ“.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ чл. 6, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 7. Размѣрътъ и основанията на тѣзи вземания, доколкото ще бждатъ поискани отъ цвеклопроизводителитъ, ще се установятъ отъ комисия, назначена отъ министра на земедѣлието и държавнитъ имоти въ съставъ: по единъ представител на Министерството на финанситъ, на Министерството на търговията, промишлеността и труда, на Министерството на правосѣдието, на Министерството на земедѣлието и държавнитъ имоти, на Българската земеделска и кооперативна банка, на Общия съюзъ на българскитъ земеделски кооперации и на Сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“.

Решенията на тази комисия се взематъ по висшегласие и сж неотмѣняеми и задължителни за дветъ страни и подлежатъ при неплатане на изпълнение по реда на чл. 557 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство.

Общата сума на всички вземания подлежи на изплащане въ срокъ отъ 10 производствени кампания, съ начало на срока отъ датата на първата кампания.

Сумитъ се изплащатъ безлихвено, съразмѣрно за всѣка година, по решение на комисията, което е задължително и неотмѣнимо.

За поетитъ по тоя членъ задължения, следъ изплащането имъ сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“ остава привилегированъ кредиторъ спрямо Безименно дружество за захаръ и рафинерия въ България.

Задължението по този членъ се поражда, ако захарната фабрика при с. Камено, Бургаско, стане собственостъ на сдружението „Тракийска кооперативна захаръ“, по изпълнително дѣло № 2201/1938 г. на бургаския съдия-изпълнител и ако се сключи спогодбата по чл. 1“.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ чл. 7, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Чл. 8. Вземанията по чл. 6 сж привилегирвани и следватъ следъ привилегията на държавата за публично-правнитъ ѝ вземания, както и следъ тази по чл. 15 отъ закона за привилегиятъ и ипотекитъ“.

Председател Никола Логофетов: Които приемат чл. 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборието приема.

Законопроектът е приет окончателно.

Пристъпваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на членове 1 и 5 на закона за засилване на държавните приходи.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на членове 1 и 5 от закона за засилване държавните приходи.

Г-да народни представители! При приложението на действащия закон за засилване на държавните приходи се оказаха непълноти, които налагат допълнението му от една страна, а от друга — да се засили събирането на предвидените в него такси, както и създаването на нови такива, намираме за необходимо да се направят изменения и допълнения, съгласно приложения проект по следните мотиви:

По § 1. Съгласно чл. 1, пункт 9, на сега действащия закон, облагат се с 10% върху фактурната стойност вносите от чужбина издължия, алуминези, медни, пакфонени и емайлирани от жолъзни листа или от чугунъ. Внасят се, обаче, и комбинирани издължия, като електрически хладилници и др., които съдържат и части от казаните метали. Понеже при внос на комбинирания издължия се спори, дали подлежат на облагане тези части или не, съгласно предлаганото изменение този въпрос се изяснява.

По таблица IX, буква „д“, на закона за държавните привилегии, акцизът и патентът се облагат с патентен текстилния боятини. Патентът се разпределя на 14 разреда и размерът им се определя всяко шестмесечие от комисия. За извършване на справедливо облагане трябва да се знае точното производство на всеки текстилен боятини, а това е невъзможно, защото по-голямата част от боятините не водят търговски книги. Независимо от това плащането наведнаж на шестмесечния патент е тежко за по-голямата част от боятините. За избягване на тази неудобства по-правилно и справедливо е обложът да легне върху боята, съ което нито и по-леко и по-силно ще се събере държавният облож.

През 1939 г. са определени 1440 патенти в размер на 1.513.300 л. През същото време са внесени от страната 430.460 кг. анилинови боя в стойност 63.140.306 л., или, ако се облажат вносимите боя с 10% върху фактурната стойност, обложът, който ще получи държавата, ще възлезе на 6.314.030 л., а справедливостта при понасянето му ще бъде по-голяма.

Произвежданите в страната порцеланови издължия се облагат с акциз чрез патент, забавяващ акциза, а вносимите от странство не се облагат с акциз. Това дава възможност на чуждестранните порцеланови издължия да конкурират местните такива. Съгласно на вносимите от странство порцеланови издължия с 10% върху фактурната стойност, произвежданите в страната порцеланови издължия ще се поставят при почти еднакъв облож с тези, внасяни от странство, и ще се постигне по-голяма справедливост.

Фабрикантите на разни видове платове, тъкани или платени, които имат конфекционни отдели, плащат таксата върху фактурната стойност при вноса на платове в тези отдели. За да внасят по-малко такса фактурират тези платове на много ниска цена, често под коствемата такава, съ което нито нанасят значителни щети на държавното съкровище. Съгласно предлаганото изменение ще се избягне това нито, ще се внесе по-голям ред и правилност при събиране на таксата и ще се избягне оцетаването на държавното съкровище.

По § 2. При отчитане на таксата върху фактурната стойност много фабрики, които произвеждат стоки, облагаеми с такава, продават производството си чрез комисионери, клонове, консигнация и други начини и при пращането на стоките фактурират смити на по-ниски цени и по този начин плащат по-малка такса и нанасят щети на държавното съкровище.

Понати непълнота на текста на закона относно плащане на таксата при стоки, работени на „ишлеме“, често

се явяват спорове между производителите и контролните органи. Съгласно на този текст ще се избягнат споровете и ще се избягне оцетаването на фиска.

Като имате предвид горензложеното, имаме чест да ви помоля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате в текущата сесия настоящия законопроект.

Гр. София, април 1940 г.

Министър на финансите: Д. Божилов

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за изменение и допълнение на членове 1 и 5 на закона за засилване на държавните приходи.

§ 1. Към п. 9 на чл. 1 се прибавя следната нова алинея: При внос на комбинирани издължия, в които има и части, направени от материали на изброените в този пункт издължия, облагането с такса ще става само върху процента на облагаемите материали, съдържащи се в комбинирания издължия.

Към същия член се прибавят следните нови пунктове и забележка:

14. Всички видове боя за текстилен боятини, местни и чуждестранни, с 10%.

15. Порцеланови издължия, внасяни от чужбина с 10%.

За забележка. Лицата, които в деня на обнародването на този закон в „Държавен вестник“, притежават боя за текстилен боятини и внесени от странство порцеланови издължия, са длъжни, в петдневен срок от обнародването на закона, да ги обявят писмено пред местната акцизна (данъчна) власт, а там, где няма такива — пред местната общинска власт и да внесат на държавен приход в срок, определен от министъра на финансите, следващата се такса. Невнесителите в този срок такси се събират принудително с 25% увеличение.

Към същия член накрая се прибавят следните нови алинеи:

„Фабрикантите, които притежават конфекционни отдели за изработване на разни видове стоки от собствени платове, изброени в точка 1 до 6 включително или, ако още при производството платът се оформя в готов издължия, плащат таксата върху фактурната стойност не на платовете, а върху продадените конфекционни стоки“.

„Таксите на вносимите от чужбина стоки, събирани при внос им в митниците, се внасят на държавен приход по § 24 на приходния бюджет на държавата“.

§ 2. След алинея четвърта на чл. 5 се прибавят следните нови алинеи:

„Фабрики, които продават стоките си чрез представители, комисионери, на консигнация и пр., плащат таксата върху фактурната стойност по фактурата, която фабриката издава след известието за продадената стока. Отчитането на такива стоки пред фабриката трябва да се извърши най-късно в месечен срок от продажбата им“.

Алинея пета на същия член се изменя така:

При стоките, работени на „ишлеме“ за търговец, таксата се заплаща от търговеца, който е дал материала за преработване, преди изнасянето на стоката от фабриката. В такъв случай, в издадената фактура се включват стойността на материала, заплатената за преработването сума и обичайната печалба, която би се реализирала от продажбата на готовата стока в деня на изнасянето ѝ из фабриката. Ако фабриката-преработвач донесе да се внесе стоката преди да е внесена таксата, остава солидарно отговорен с търговеца-производител за събирането на същата.

Ако се работи „ишлеме“ за друга фабрика, таксата се заплаща при износа на стоката от фабричния магазин на фабриката, която е дала материала“.

Председател Никола Логофетов: По законопроекта има думата народният представител г-н Минчо Ковачев.

Минчо Ковачев: (От трибуната) Г-да народни представители! От мотивите към законопроекта и от самия законопроект се вижда, че се внесе едно изменение в тарифирането на артикули, които са комбинирани и от мед, алуминий, калай и пр., като десет процента допълнителен данък се събира само върху стойността на облагаемия материал в съответния артикул. Този облож става в митницата, където артикулите идват поименовано. Ще трябва да стане една оценка в митницата и да се види, каква е стойността на материала, който

ще се облага по закона, и каква е стойността на облагаемия материал.

Трѣбва най-напредъ да се запита, може ли практически да се извърши тая оценка и колко предмети отъ вносимитѣ въ страната, освенъ суровитѣ материали, нѣма да паднатъ подъ ударитѣ на тая законъ? Какъ практически ще намѣримъ начинъ да направимъ оценка на облагаемитѣ материали, когато почти всички фабрики иматъ въ състава си било текстиленъ материалъ, било месингъ, било алуминий, било порцеланъ? Ако вземете една автомобилна гума, въ състава ѝ има текстиленъ материалъ. Ще трѣбва да се заведе сега споръ, каква е стойността на текстилния материалъ въ тая гума, за да бъде обложенъ той съ 10%, и каква е стойността на останалитѣ материали. Вземате единъ електрически ключъ, той се състои отъ три материала: медъ, порцеланъ и изкуствена смола! Стойността на порцелана ще трѣбва да се опредѣли, стойността на метала ще трѣбва да се опредѣли и да се обложатъ. Кой е този, който ще опредѣля тази стойностъ, когато нѣма никакъвъ критерий за това. Непремѣнно ще се явятъ спорове. А редътъ въ митницитѣ въ такива случаи е, спорътъ да се отнася въ експертната комисиия, което значи, понеже въ митницитѣ обикновено има тенденция да се решаватъ спороветѣ въ полза на фиска, всѣки вносенъ артикулъ да отива въ експертната комисиия. А това ще доведе да задрѣстимъ напълно Министерството на финанситѣ, респективно митническото отдѣление. При това знаете, че решенията на експертната комисиия сѣмъ безапелационни и често противоречиви — за единъ и сѣщъ продуктъ имаме различни решения. Опитътъ ни е показалъ — азъ бихъ могълъ да ви приведа много факти — че експертната комисиия за единъ и сѣщъ продуктъ е издала 5 различни решения. При това положение нескончаеми спорове могатъ да ставатъ. Безспорно, че стойността на тия облагаеми материали ще бъде различна при различни оценители въ митницитѣ. Освенъ това, ще имаме единъ нескончаемъ тормозъ върху вносителитѣ, които ще бъдатъ заставени да отнасятъ всички спорове въ експертната комисиия.

Г-да народни представители! Приходътъ, който ще получи държавата при това измѣнение на закона, което сега се прави, нѣма да компенсиратъ голѣмитѣ загуби въ време и трудъ, които ще се създадатъ въ Министерството на финанситѣ, респективно въ отдѣлението за митницитѣ. А мѣкиятъ и теглилата на вносителитѣ ще бъдатъ гратисъ.

Но не е само въ това неволята. Щомъ като единъ предметъ го раздѣляме на частитѣ му, ние разрушаваме цялата конструкция на митническата тарифа. Тогава нѣма да имаме вече поименовани предмети. Всѣки поименованъ предметъ ще трѣбва да се раздѣля на съставнитѣ му части. Какъ ще се оцени, това ще зависи отъ този, който ще прилага закона. Естествено е, че тогава ще попаднемъ въ още по-страшно положение. Единъ артикулъ, щомъ го разчленимъ, ще попадне подъ друга статия, подъ друго облагане и ще трѣбва по силата на митническата тарифа, да платите върху реалното мито още 30%. Единъ търговецъ не може да знае какъ митницата ще приложи този законъ. Търговецътъ не може да знае, дали ще се приложи митническата тарифа така, както сега се прилага, или ще се приложи, като се свърже съ духа на настоящия законъ.

При това положение, независимо отъ спороветѣ, ще дойдатъ и глобитѣ за неправилно деклариране. Тогава ние ще трѣбва да прибѣгваме при вноса къмъ оня начинъ, къмъ който прибѣгваме при много артикули — да внасяме стоката демонтирана, разглобена, за да се чудятъ хората защо става това.

Законътъ за засилване на държавнитѣ приходи опредѣля артикулъ, той не търси състава на артикула. Когато единъ текстиленъ материалъ, порцеланъ или другъ материалъ влѣзе въ състава на единъ артикулъ, този артикулъ добива вече ново наименование и за него има специална статия въ митническата тарифа и свършено друго облагане.

Сега азъ прехвърлямъ презъ ума си маса артикули и търся, кой отъ артикулитѣ, които се внасятъ, нѣма текстиленъ материалъ. Вземете, наприкладъ, маркучнитѣ или, както казахъ, автомобилнитѣ гуми. Вземете какъвто щете предметъ: столъ, маса, телефонъ — и въ него има материали, на които ще трѣбва да се опредѣля стойността.

Мене ми се струва, че при голѣмата пакостъ, която ще нанесатъ този законопроектъ; при невъзможността да се намѣри критерий за опредѣляне стойността на материалитѣ, които влизатъ въ състава на единъ артикулъ, и които попадатъ подъ членове 1 и 5 отъ закона за засилване на държавнитѣ приходи: при тормоза, който ще се

сздаде на нашитѣ вносители, вънъ отъ онзи тормозъ, който досега митническата тарифа е създавала, този законопроектъ трѣбва да бъде коригиранъ въ обратна смисълъ — че облагането по членове 1 и 5 съ 10% и 5% върху стойността е за ония предмети, които съставятъ е само отъ порцеланъ, отъ медъ, отъ месингъ, отъ текстиленъ материалъ и т. н. Иначе ще има една абсолютна неяснота.

По отношение на порцелана въ мотивитѣ се казва: „Произвежданитѣ въ страната порцеланови изделия се облагатъ съ акцизъ чрезъ патентъ, замѣняващъ акциза, а вносимитѣ отъ странство не се облагатъ съ акцизъ“.

Г-да народни представители! Въ България има достатъчно фабрики за порцеланъ, има и достатъчно протекция за тѣхъ. Тая протекция даже не е допълнена още, защото по закона за митническата тарифа на вноситѣ стоки порцеланътъ не плаща 27 пѣти върху златния левъ, а плаща само 20 пѣти. Безспорно, това е било допустимото навремето отъ законодателя, за да не се създаде конкуренция, да се нивелиратъ, да се намалятъ ценитѣ на вътрешния пазаръ, които иначе биха се повдигнали. Ако е въпросъ, че нашитѣ порцеланови фабрики сѣмъ застрашени отъ ударитѣ на чуждата порцеланова индустрия — което нѣщо азъ още не забелязвамъ — то по-правилно и по-резонно би се поставило, ако, вмѣсто да увеличаваме акциза съ 10% върху порцелана, както се предлага съ законопроекта, увеличимъ мултипликатора въ редовната митническа тарифа отъ 20 на 27.

Колкото се отнася до облагането съ акцизъ на анилиновитѣ бои, съ него наистина ще се премахне една неправда, която се върши сега при облагането на бояджийнитѣ съ патентъ, тъй като наистина нѣма възможностъ да се намѣри една мѣрка, кой бояджия е по-голѣмъ и кой по-малкъ и, следователно, кой трѣбва да плати повече и кой по-малко. Освенъ това, бояджийството е сезонна работа, бояджийтѣ отвреме-навреме иматъ работа — единъ пѣтъ по-голѣма, единъ пѣтъ по-малка. Облагането съ акцизъ на анилиновитѣ бои ще увеличи стойността имъ отъ 40 до 100 л. на килограмъ, а това, естествено, ще повлѣче подиръ себе си коригиране на ценитѣ на всички цвѣтни копринени платове, текстилни изделия, преди и т. н. Отъ мотивитѣ на законопроекта се вижда, че отъ освобождаването на бояджийскитѣ работилници отъ патентовъ данъкъ държавата ще загуби кръгло 1½ милиона лева, а отъ облагането на анилиновитѣ бои съ акцизъ — като се вземе предвидъ, че сега стойността на сѣщитѣ въ сравнение съ миналитѣ години е не по-малко отъ 30% по-висока, като се вземе предвидъ, че и нуждитѣ отъ анилинови бои сѣмъ еднакво голѣми днесъ, както и въ миналото, и че вносите имъ ще възлиза вече не на 60 и толкова милиона лева, а надъ 100 милиона лева — ще се получи единъ допълнителенъ приходъ за държавата кръгло отъ 10 милиона лева, или 5-6 пѣти повече, отколкото се получава отъ патента, съ който се облагатъ бояджийскитѣ работилници, съ тая само разлика, че сега ще се засегнатъ всички ония, които употребяватъ анилинови бои. Ако решимъ да обложимъ анилиновитѣ бои съ акцизъ, вследствие на което стойността имъ се повиши отъ 40 на 100 л. на килограмъ, и ако приемемъ, че това не е много, безспорно, ние ще трѣбва да се примиримъ и съ обстоятелството, че ценитѣ на всички артикули, при изработката на които се употребяватъ анилинови бои, ще прѣтрѣпятъ едно повишение съ 1-2%, мимо целта да се поддържатъ ценитѣ отъ 31 августъ 1939 г.

Азъ моля г-на министра да внесе законопроекта за разглеждане въ комисиата, където да се взематъ предвидѣ тия обстоятелства, за да може да му се даде по-правилна редакция.

Председателъ Никсѣла Логофетовъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Аврамъ Гачевъ.

Аврамъ Гачевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Вземамъ думата по този законопроектъ, за да кажа нѣколко думи изобщо по финансовата политика на правителството. Нѣма въ възможностъ да говоря по бюджета, поради туй, че председателството нагласи ония, които трѣбваше да взематъ думата по него — макаръ че и азъ можехъ да кажа нѣколко приказки, които все пакъ щѣха да бъдатъ отъ стойностъ за народното представителство.

Както всички досегашни закони на министра на финанситѣ, тъй и настоящиятъ законопроектъ, г-да народни представители, има въ основата си принципа на косвеното облагане. Съ този законопроектъ се иска да се измѣнятъ и допълнятъ нѣкои членове отъ закона за акцизитѣ, а акцизитѣ не сѣмъ нищо друго, освенъ косвенъ налогъ. Измѣненията на закона за акцизитѣ, които се искатъ съ този законопроектъ, на пръвъ погледъ каточели сѣмъ невинни. И това е тъй. Г-нъ Минчо Ковачевъ, който говори преди

мене, застъпи само она част от законопроекта, която се отнася до облога на известни артикули, акцизът на които ще се плаща от онѝзи, които ще спекулират с тях. По принцип аз съм против косвените данѝци. Аз нѝма да се занимавам с това, което г-н Минчо Ковачев приказва — с него ще оставя да се занимаят други като него. Аз ще се занимавам само с онѝз изменения, които засѣгат изключително широкия кръг на консуматориѝ, масата.

Въ мотивиѝт на законопроекта се казва: „Нуждата от сръдства налага да се засилят приходиѝт на съкровището, като се увеличат нѝкои облози“. Много е характерен, г-да народни представители, този израз: „Нуждата от сръдства“. Тия сръдства г-н министърѝт на финансите дири изключително от онѝзи, които нѝмат нищо. Тия, които обичат да пият джибровка, които обичат джанкова ракия и искат да я пият малко по-вкусна, с анасон, г-н министърѝт на финансите си позволява свободата да ги обложи. Нѝмам нищо против, нашият народ да бѣде трезвен. Нѝмам нищо против, нашият народ да престане да консумира алкохол, защото само тогава, когато един народ е трезвен, може да твори велики дѣла. Спиртѝт, безсѣмнено, разяжда известни народи. Особено това е вѣрно за нѝкои народи на Запад, както е французкият народ. Французката буржоазия знае какво прави: тя го опива. Такава е и английската буржоазия. На тях народѝт им трѣбва, за да го хвърлят за завладяването на чужди земи. Там може да се употребява алкохол, но нашият народ трѣбва да бѣде изключително трезвен.

Ето защо, г-да народни представители, и аз съм за трезвеността, но същевременно аз казвам, че тая трезвеност не може да се създаде изведнаж. Трезвеността ще дойде постепенно, сѣ живия примѣр, с развитието на нашия народ. Докато ние не обрнем сериозно внимание за културното повдигане на нашия народ, спиртните питеи ще го завладѣват. А щом това е тѣй, ние сме длѣжни да запазим джебовѝт на нашия потребител, на нашия селянин, на производителѝт на джиброва ракия или анасонлият, както е наречена въ законопроекта.

Въ мотивиѝт по § 3 се казва: (Чете) „Плодовият спирт се употребява предимно за производство на фини изкуствени напитки, които не се консумират масово“. Ами анасонлият? — „Освен това, сѣщият до 1936 г. се облагаше с 10 л. на литър 100°, който облог от 1 септември 1936 г. се намали на 7 л.“ Днес се иска изменение, като се увеличи от 7 на 10 л.!

По-нататък въ мотивиѝт по § 4 се казва: „Въ непланинскиѝ селища въ страната населението е привикнало да употребява обикновена джиброва, джанкова или друга ракия, приготвена с анасон, поставен още при изваряването на ракията от първичниѝ материали или пѣк при преваряването ѝ. Анасонѝт убива лошата миризма на обикновената джиброва, джанкова и други ракии, които тѣ придобиват при изваряването им на обикновени казани и придава на ракията приятен вкус, към който е привикнала по-голямата част от населението на страната. Сѣ сега действащият закон, по чисто фискални съображения, приготвянето на анасонлият е забранено“. Забранено е по досегашния закон приготвяването на ракията анасонлият, а сега се позволява, но като се вземат по 60 ст. на литър!

Министър Добри Божилов: Г-н Гачев! Вие говорите по следващия законопроект въ дневния ред. Сега се разисква по законопроекта за засилване на държавниѝ приходи, а вие говорите по законопроекта за изменение на закона за акцизиѝ. (Общ смѣх)

Аврам Гачев: Е, извинявам се! Не се чува, г-да народни представители. Аз седя наблизу и не чувам. Смѣтах, че се говори по законопроекта за изменение на закона за акцизиѝ. (Слиза от трибуната)

Председател Никола Логофетов: Има думата г-н министърѝт на финансите.

Министър Добри Божилов: Г-да народни представители! Аз моля да се гласува законопроектѝт на първо четене, а след това да се изпрати въ комисията за разглеждане.

Председател Никола Логофетов: Които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на членове 1 и 5 от закона за засилване на държавниѝ приходи, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектѝт се изпраща въ комисията.

Премаваме към точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на членове 40, 59, 97, 99, 149, 177, 188, 191, 194, 199, 200, 206, 210, 213, 228, 349, 392, 430, таблици IX и X от закона за държавниѝ привилегии, акцизиѝт и патентѝт.

Има думата г-н докладчикѝт.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на членове 40, 59, 97, 99, 149, 177, 188, 191, 194, 199, 200, 206, 210, 213, 228, 349, 392, 430, таблици IX и X от закона за държавниѝ привилегии, акцизиѝт и патентѝт.

Г-да народни представители! При приложението на действащия закон за държавниѝ привилегии, акцизиѝт и патентѝт, въ сила от 1 септември 1936 г., се оказаха нѝкои непълноти и несъобразности, които налагат изменение и допълнение му, от една страна, а от друга — за да се засилят приходѝт от нѝкои облози по сѣщия закон, намирам за необходимо да се направят изменения и допълнения, съгласно приложени проект, по следниѝ мотиви:

По § 1. Изискваната по действащия закон зидана ограда на фабриктѝ, не по-ниска от два метра, се оказа неприложима за нѝкои фабрики, които по естеството на работата си заемат голяма площ, а други — от гледището на безопасността и други обстоятелства не могат да имат зидана ограда.

Независимо от горното, по-голямата част от фабриктѝ сѣ били въ действие преди предвиждането на такава ограда и при приспособяването им към новото законоположение сръщат големи трудности.

Съ § 1 от проекта се отстраняват тия неудобства и затруднения, без да се намалява контролата върху фабриктѝ.

По § 2. За индустриални цели и за медицински цели, както и за парфюмерия нѝкои употребяват плодов спирт, вмѣст фабричен такъв, намаляват консумацията на фабричния спирт и сѣ това нанасят щети на държавното съкровище, сѣ неплащане на следващия се акциз на фабричния спирт за казанѝт цели.

Съ § 2 се отнема казаната възможност, като се имат предвид и санкциѝт по § 17 от сѣщия проект.

По § 3. Нуждата от сръдства налага да се засилят приходѝт на съкровището, като се увеличат нѝкои облози.

Плодовият спирт се употребява предимно за производство на фини изкуствени напитки, които не се консумират масово. Освен това, сѣщият до 1936 г. се облагаше с 10 л. на литър 100°, който облог от 1 септември 1936 г. се намали на 7 л.

Съ § 3 акцизѝт на пловия спирт се възстановява на 10 л. за литър 100°.

По § 4. Въ непланинскиѝ селища въ страната населението е привикнало да употребява обикновена джиброва, джанкова или друга ракия, приготвена с анасон, поставен още при изваряването на ракията от първичниѝ материали или пѣк при преваряването ѝ. Анасонѝт убива лошата миризма на обикновената джиброва, джанкова и други ракии, които тѣ придобиват при изваряването им на обикновени казани и придава на ракията приятен вкус, към който е привикнала по-голямата част от населението на страната.

Сѣ сега действащия закон, по чисто фискални съображения, приготвянето на „анасонлият“ е забранено.

Съ § 4 тая забрана се премахва, като същевременно, за да се компенсира намалението на постъпленията от акциз на пловия спирт, употребяван за добиване на мастика, което сѣ разрешаването на „анасонлият“ неминуемо ще последва, се установява допълнителен облог върху плодовиѝ каша и плодовиѝ ракии, предначинани за добиване на „анасонлият“.

По § 5. Въ неблагоприятни за пчелѝт години, когато не могат да съберат необходимата им за през зимата храна, налага се подхранването им за през зимата с захар. Поради това че и въ закона не е предвидено отпускане на захар, без акциз и общински налог, налагаше се почти ежегодно да се отпуска такава захар, по законодателен ред, освобождавана от данѝци.

Съ § 5 от проекта се отстранява казаната непълнота, като се определя и максимумѝт на отпусканата за целѝта захар.

По § 6. За да бъде въ унисон чл. 94 отъ закона за подобрене на земеделското производство и упазване полските имоти отъ 14 мартъ 1939 г., съ забележка I на чл. 177 отъ закона за държавните привилегии, акцизът и патентът, тая последната се допълва и замѣня по смисъла на казания чл. 94.

Поради липса на смазочни минерални масла въ страната, наложи се пречистването и използването на намиращите се въ страната дегенерирани смазочни минерални масла, а за да се насърди пречистването имъ, предвидено е да бъдатъ тѣ освободени отъ акцизъ, тъй като за тѣхъ веднажъ таквъ е платенъ.

На нѣкои мѣста въ страната, като, напримѣръ, въ Бръзничко, Сливенско, Старозагорско се намиратъ петролни шисти, които стоятъ неизползувани, поради това, че производството на бензинъ и други петролни продукти отъ такива материали е значително по-скѣпо и не издържатъ конкуренцията на петролните продукти, добивани отъ сурово земно масло. Предвижда се освобождаването имъ отъ акцизъ, за да се намали тѣхната цена и да се привлѣкатъ капиталите за разработването имъ.

По § 7. Въпрѣки задължителността на употребата на фабричната пресована мая за производство на хлѣба и хлѣбните произведения, много хлѣбари продължаватъ да употребяватъ хмеловата и др. мая, съ което, независимо отъ това че приготвяватъ недоброкачественъ хлѣбъ, не нанасятъ и значителни щети на държавното съкровище.

Контролата, упражнявана отъ органитѣ на Дирекцията на народното здраве и Комисарството на продоволствието, не се оказа ефикасна, поради което съ § 7 предвидено е тя да се упражнява по-строго отъ органитѣ на властта, по начинъ, опредѣленъ отъ министъра на финанситѣ.

По § 8 и 9. Производството на взривни материали е подчинено на разпорежданията на закона за взривните материали и оръжията и този за държавните привилегии, акцизът и патентът. Нѣкои отъ разпорежданията на тия два закона сѣ различни, поради което налага се да се оеднаквятъ.

Съ § 8 и 9 се прокарва необходимото оеднаквяване.

По § 10. По действащия законъ се освобождава отъ акцизъ картонътъ, който служи за амбалажъ на яйцата, изнасяни за странство. Справедливостта налага да се освободи отъ акцизъ и хартията, която се употребява за амбалажъ при износа на грозде и други плодове. Съ § 10 се прокарва освобождаването отъ акцизъ на хартията, употребявана за амбалажъ на грозде и други плодове, изнасени за чужбина.

По § 11. Кибритената фабрика въ с. Костенецъ-бани употребява голѣми количества хартия за направа на кибритенитѣ кутийки, пакети и пр. Стойността на хартията се включва въ разходитѣ при калкулиране откупната цена на кибрита и по-късно хартията, като неосвободена отъ акцизъ, е по-скѣпа, върху сѣщата ще бѣде и по-голѣма предвижданата печалба на концесионера, която ще се сѣмѣта въ върху платения за хартията акцизъ.

Съ § 11 се отстранява тази неизгодностъ.

По § 12. Въ чл. 206 на закона е предвидено освобождаването отъ 3% еднократна такса върху новитѣ постройки, строени отъ държавата, благотворителнитѣ дружества и пр. Не е предвидено освобождаването на новитѣ постройки на офицерскитѣ събрания, които съчетаватъ въ себе си и домъ-паметници, библиотеки, гарнизонни музеи и пр. Сѣщото е за новитѣ постройки на църковнитѣ фондове, които иматъ изключително благотворителни цели.

Съ § 12 казанитѣ постройки се освобождаватъ отъ таксата 3%.

По § 13. Въ закона е предвидено отпускане на солъ за индустриални цели, освободена отъ акцизъ. Съ § 13 е уреденъ въпросътъ за отпускането и за контрола по изразходването на отпуснатата солъ.

По § 14. Напоследъкъ се направиха солници извънъ Поморийското землище. Подъ разпорежданията на чл. 213, съ § 14 отъ проекта, се поставиха и солопроизводителитѣ отъ Поморийската околия.

По § 15. Постѣпленията отъ акцизъ на вината ще се увеличатъ съ около 15.000.000 л. годишно, като се премахне освобождаването отъ акцизъ на вината, изнасяни въ чужбина, което навремето се наложи, за да се направятъ нашитѣ вина по-конкурентноспособни и нуждата отъ което е вече минала. Ще се изнесатъ около 50.000.000 литри вино.

За да бѣде облагането справедливо, предвидено е да се обложатъ съ 30 ст. на литъръ акцизъ и вината отъ реколтата 1939 г., изнесени въ чужбина до датата на влизане въ сила на проектирания законъ.

По § 16. Въ закона е предвидено наказание за тия, които пушатъ тютюнъ съ каквато и да било хартия. По-неже нѣкои сѣдилища тѣлкуватъ, че това наказание се отнася само за тази хартия, чийто вносъ е забраненъ, явява се нееднакво прилагане на закона, поради което се налага едно изяснение, което се постига съ предлаганото измѣнение съ § 16 на проекта.

По § 17. Допълнението е въ връзка съ измѣнението, искано съ § 2 на настоящия проектъ.

По § 18. Въ чл. 430 на закона е предвидено наказанието на тѣзи, които употребяватъ отпусканитѣ безъ акцизъ картони и хартия за износъ на яйца, грозде и други плодове и вестникарска хартия не за целта, за която сѣ отпущнати, като е пропуснато да се предвиди конфискуването на заловенитѣ материали. Съ проекта се допълва тази празнота.

По § 19. По таблица IX, буква „д“, на закона се облагатъ съ патентъ текстилнитѣ бояджии. Патентитѣ сѣ раздѣлени на 14 разреда и размѣртъ имъ се опредѣля всѣко шестмесечие отъ комисия. За извършване на справедливо облагане трѣбва да се знае точното производство на всѣки текстиленъ бояджия, а това е невъзможно, защото по-голѣма частъ отъ бояджитѣ не водятъ търговски книги. Независимо отъ това, плащането наведнажъ на шестмесечния патентъ е тежко за по-голѣмата частъ отъ бояджитѣ. За избѣгване на тия неудобства, по-правилно и справедливо е обложътъ да легне върху боитѣ, съ което нѣщо и по-леко и по-сигурно ще се събере държавниятъ облогъ.

Презъ 1939 г. сѣ опредѣлени 1440 патенти въ размѣръ на 1.513.300 л. Презъ сѣщото време сѣ внесени отъ странство 430.460 кгр. анилинови бои на стойностъ 63.140.306 л., или, ако се обложатъ вносимитѣ бои съ 10% върху фактурната стойностъ, облогътъ, който ще получи държавата, ще възлѣзе на 6.314.030 л., а и справедливостта при понасянето му ще бѣде по-голѣма. Съ предлаганото измѣнение се премахватъ патентитѣ за бояджитѣ и се въвежда такса върху фактурната стойностъ на боитѣ, като се прави съответно допълнение на закона за засилване на държавнитѣ приходи.

По § 20. Въ таблица IX, буква „ж“, „з“ и „и“, е предвидено облагането на нѣкои производства съ патенти, замѣнящи акциза. Явяватъ се случаи, въ които едно и сѣщо предприятие има два и повече вида производства, облагането на които е предвидено въ единъ и сѣщъ пунктъ на таблица IX. Такива предприятия настояватъ, цѣто за всички имъ производства да се опредѣли единъ патентъ.

Съ § 20. се изяснява и урежда този споръ.

По § 21. Споредъ алинея втора на п. 6 отъ таблица X — освобождаватъ се отъ патентъ каучуковитѣ и кожарскитѣ заведения, които произвеждатъ лакъ за свои нужди.

Съ § 21 това освобождаване отъ патентъ за производство на лакове е разрешено и за всички други заведения, които произвеждатъ лакъ за свои нужди.

Въ сѣщата таблица — точка 14 — пояснява се, че предачицитѣ, които произвеждатъ тирета за своя собствена тѣкачна индустрия не подлежатъ на снабдяване съ патентъ.

Като имате предвидъ горензложеното, имамъ честь да ви помоля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате въ текущата сесия настоящия законопроектъ.

Гр. София, априлъ 1940 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на членове 40, 59, 97, 99, 149, 177, 188, 191, 194, 199, 200, 206, 210, 213, 228, 349, 392, 430, таблица IX и X отъ закона за държавните привилегии, акцизът и патентът.

По действащия законъ.

По проекта.

Чл. 40. Фабриката трѣбва да отговаря на следнитѣ условия:

Пунктъ Д, алинея първа, фабричниятъ дворъ да е заграденъ съ зидана ограда, не по-ниска отъ два метра, на която се оставя само една врата.

§ 1. Алинея първа на пунктъ „Д“ отъ чл. 40 се измѣня така:

„Фабричниятъ дворъ да е заграденъ съ зидана дъсчена или телена ограда, на която се оставя само една врата. Видътъ и височината на оградата се опредѣлятъ отъ Министерството на финанситѣ“.

Чл. 97. Плодовият спирт се облага с акциз 7 л. на литър 100%. Сжият не се облага с общински налог.

Чл. 99. Произвеждането на мастика, коняк, ром и други подобни изкуствени напитки се позволява само от мѣстен плодов спирт, добит по установения в тоя закон ред.

Чл. 177.

Забележка I. Газьолът, внасян съгласно чл. 94 отъ закона за подобрене земеделското производство и упазване полскитъ имоти газьолът, употребяван въ индустриалнитъ заведения, въ моторнитъ плавателни съдове и въ юзинитъ за добиване на електрическа енергия, както и мѣстниятъ газьолъ, употребяван за сжиятъ цели, се облага с 81 л. 100 килограма. Предоставя се на министра на финанситъ да опредѣли начина, по който ще се освѣтѣява по-деко или по-тежко обложениятъ газьолъ, за разлика единъ отъ другъ.

Петролът, внасян, съгласно чл. 94 отъ закона за подобрене земеделското стопанство и упазване полскитъ имоти, както и мѣстниятъ петролъ, употребяван по сжиятъ законъ, се облага с 19-5 л. 100 килограма, а смазочнитъ минерални масла, мѣстни и чуждестранни, употребявани за сжията целъ — с 189 л. 100 килограма.

Петролът и смазочнитъ минерални масла, освенъ това, се облагатъ и с адвалорна такса 40% отъ стойността на петрола и 30% отъ стойността на смазочнитъ минерални масла, общински налогъ, статистическо право и такса за мѣрене и теглене, предвидени въ съответнитъ закони.

Чл. 188. Производството на мая отъ зърнени храни се позволява въ специални фабрики, открити съгласно членове 37 и 44.

Чл. 191. Производството на избухливи вещества се позволява само въ специални за целта фабрики, отговарящи на членове 37-44 отъ тоя законъ и отъ закона за избухливитъ вещества и оржията.

Чл. 194. Избухливитъ вещества се изнасятъ отъ складовѣтъ на фабриктъ, само следъ като фабриктътъ предварително представи на държавния контролоръ писмено разрешение отъ надлежния околийски управителъ, въ което да сѣ показани видѣтъ и количествата на избухливитъ вещества, които ще се изнасятъ, и вносенъ листъ за заплащане на следущия имъ се акцизъ. Въз основа на тѣхъ, държавниятъ контролоръ допуска износа имъ и издава преносително свидетелство с указание вида и количеството на пренасянитъ избухливи вещества, мѣстоназначението имъ и срещу кой вносенъ листъ е заплатенъ акцизътъ имъ.

Чл. 199. Освобождаватъ се отъ акцизъ по чл. 198:

1) картонътъ, употребенъ за амбалаж на яйца, които сѣ изнесени за странство.

Чл. 200. Забележка. Министърътъ на финанситъ може да освобождава отъ акцизъ картона и хартията (мѣстни и чуждестранни), доставени за нуждитъ на Държавната печатница.

Чл. 206. Освобождаватъ се отъ еднократна такса: (3% върху коштуемата цена на сградитъ на стойност надъ 100,000 л.)

а)

б)

Чл. 210. Освобождава се отъ акцизъ солта:

„а“ — употребявана като изходенъ материалъ въ индустриятъ, за добиване на сода каустикъ, сѣрна киселина и пр.

Чл. 213. Солопроизводителитъ на Поморийското землѣ внасятъ на всѣки 100 килограма произведена солъ и по 10 килограма за фонда „Поморийски солници“ и други два килограма за фира, като нереализираната фира остава за въ полза на фонда, а реализираната въ повече отъ 2% се понася пропорционално отъ солопроизводителитъ.

Чл. 228. Износимитъ за странство вина и ракии, при спазване разпореджанията на тоя законъ и на закона за насърчение износа на вината, гроздовата каша и мѣст и спиртниятъ напитки, се освобождаватъ отъ акцизъ, а ако акцизътъ имъ е платенъ, той се връща, при спазване на условията по сжиятъ закони.

Чл. 349 (алинея първа)

(Алинея втора). На сжщото насазание подлежатъ и ония, които употребяватъ за пушене на тютюнъ каквато и да

§ 2. Къмъ чл. 59 се прибавя следната

„Забележка. За медицински и индустриални цели, както и за парфюмерия, може да се употребява само фабриченъ спиртъ“.

§ 3. Чл. 97 се измѣня така:

„Плодовиятъ спиртъ се облага с 10 л. на литър 100%. Сжият не се облага с общински налогъ“.

§ 4. Къмъ чл. 99 се прибавятъ следнитъ нови алинеи:

„Добиването на „анасонлика“ се позволява отъ изваряване на плодови каши или отъ преваряване на плодови ракии с анасонъ“.

„Плодовитъ каши за добиване на „анасонлика“ се облагатъ с акцизъ 60 стотинки на литъръ, а плодовитъ ракии за добиване на сжщата се облагатъ с 10 стотинки на градусъ“.

„Министърътъ на финанситъ издава наредби относно контрола по изваряването на „анасонликата“, както и за реда по облагането и събирането на допълнителния акцизъ върху материалитъ за добиване на сжщата“.

§ 5. Къмъ чл. 149 се прибавя нова алинея:

„Въ неблагоприятна година за подхранване на пчелитъ, по искане на министра на земеделитъ и по докладъ на министра на финанситъ, Министерскиятъ съветъ може да разрешава отпускане на сдруженитъ пчелари захаръ, освободена отъ акцизъ и общински налогъ. Отпустнатото презъ годината количество захаръ не може да бжде по-голъмо отъ 5 килограма на пчеленъ кошеръ и се денатурира по начинъ, опредѣленъ отъ Министерството на финанситъ“.

§ 6. Забележка I къмъ чл. 177 се измѣня и допълва така:

„Забележка I. Газьолътъ, употребяванъ въ индустриалнитъ заведения, въ моторнитъ плавателни съдове и въ юзинитъ за добиване на електрическа енергия, чуждестраненъ или мѣстенъ, се облага с 81 л. 100 килограма.“

Предоставя се на министра на финанситъ да опредѣли начина, по който ще се освѣтѣява по-деко или по-тежко обложениятъ газьолъ, за разлика единъ отъ другъ.

Газьолътъ, петролътъ, бензинътъ и смазочнитъ минерални масла, доставени и употребявани по чл. 94 отъ закона за подобрене земеделското производство и упазване полскитъ имоти, се освобождаватъ отъ заплащане на акцизъ.

Не се облагатъ с акцизъ възстановенитъ (пречистени) смазочни минерални масла, произведени отъ станали негодни вследствие на употребата имъ (дегенерирани) смазочни масла.

Фабриктъ и работилницитъ за възстановяване (пречистяване) на дегенерирани смазочни масла се намиратъ подъ контролата на акцизната властъ.

Освобождаватъ се отъ акцизъ петролнитъ продукти, които се произвеждатъ въ страната отъ мѣстни петролни шисти.

Фабриктъ и работилницитъ за такива производства сѣ подчинени на общия режимъ, предвиденъ въ закона за държавнитъ привилегии, акцизитъ и патентитъ“.

§ 7. Къмъ чл. 188 се прибавя следната нова алинея:

„Контролата относно задължителното употребление на фабричната мая се извършва по начинъ, опредѣленъ отъ министра на финанситъ“.

§ 8. Чл. 191 се измѣня така:

„Производството на избухливи вещества се позволява само въ специални за целта фабрики, отговарящи на условията, предвидени въ закона за взривнитъ материали и оржията, като за сжиятъ фабрики сѣ задължителни всички разпореджания на тоя законъ и на наредбитъ по приложенитъ му, които не му противоречатъ“.

§ 9. Чл. 194 се измѣня така:

„Избухливитъ вещества се изнасятъ отъ складовѣтъ само следъ като фабриктътъ предварително представи на държавния контролоръ писмено разрешение отъ надлежния околийски управителъ или общински кметъ, ако складътъ на фабриката се намира на повече отъ 10 километра далечъ отъ околийския центъръ, въ което да сѣ показани видѣтъ и количеството на избухливитъ вещества, които ще се изнасятъ, и вносенъ листъ за заплащане на следущия имъ се акцизъ. Въз основа на тѣхъ държавниятъ контролоръ допуска износа имъ и издава преносително свидетелство, с указание вида и количеството на пренасянитъ избухливи вещества, мѣстоназначението имъ и срещу кой вносенъ листъ е заплатенъ акцизътъ имъ.“

Съ разрешение на министра на финанситъ, неodobренитъ държавни доставки на избухливи вещества могатъ да се връщатъ за преработка въ фабриктъ, безъ да се заплаща за тѣхъ наново акцизъ“.

било хартия или държат такава, чийто внос е забранен. Въ такъв случай хартията се пресмита за тегерчетата съ 24 листа, при размеръ 4/8 см. всеки листъ.

Чл. 392. Който произвежда мастика, конякъ, ромъ и др. подобни изкуствени напитки отъ ракии, отъ фабриченъ спиртъ или отъ незаконно произведенъ спиртъ се наказва съ глоба отъ 1.000 до 10.000 л., съ тройния акцизъ на заловенитъ питиета, изчисленъ като за плодовъ спиртъ, и произведенитъ питиета и съответъ имъ се конфискуватъ. Ако нарушението е констатирано въ време на добиване на тия питиета, освенъ това наказание, конфискува се и казанитъ, на който тѣ сѫ добити.

Чл. 430. Който употребява или продава картонъ, предназначенъ за амбалажъ на яйца за износъ или вестникарска хартия, не за целта, за която сѫ освободени отъ акцизъ, се наказва съ глоба отъ 1.000 до 2.000 л. и съ петорния размеръ на следуюения имъ се акцизъ.

ТАБЛИЦА IX.

за размеръ на шестмесечния патентъ, замѣнящъ акциза за фабрики, работилници и заведения, които произвеждатъ.

Д. Заведенията за боядисване или апретиране на прежди, платове и всѣкакви други текстилни материали, било за свои нужди, било за чужди такива:

I разредъ	50.000 л.
II "	45.000 "
III "	40.000 "
IV "	30.000 "
V "	20.000 "
VI "	15.000 "

и пр.

ТАБЛИЦА IX.

Ж. Фабрики за алуминиеви, медни, пакфонени и емалирани издѣлѣния отъ жѣлѣзни листи или отъ чугунъ:

I разредъ	60.000 л.
II разредъ	45.000 "

З. Фабрики за обковки, дръжки, брави и др. металически принадлежности за врати, прозорци и мебели:

I разредъ	15.000 л.
II разредъ	10.000 "

И. Фабрики за метални печки, жѣлѣзни кревати, болтове, бурми и нитове:

I разредъ	15.000 л.
II разредъ	10.000 "

ТАБЛИЦА X.

6. За лакове и политури:

I разредъ	7.500 л.
II разредъ	3.750 "

Освобождаватъ се отъ тоя патентъ каучуковитъ и кожарски заведения, които произвеждатъ лакъ за свои нужди.

14. Фабрики за производство на памучни конци и тирета.

I разредъ	15.000 л.
II разредъ	7.500 "
III разредъ	3.000 "

Председателъ Никола Логофетовъ: Има думата народниятъ, представителъ г-нъ Петъръ Дограмаджиевъ.

Петъръ Дограмаджиевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Въ връзка съ измѣнението на закона за държавнитъ привилегии, акцизитъ и патентитъ азъ искамъ да изнеса предъ васъ единъ въпросъ, свързанъ съ измѣнението на чл. 177 отъ този законъ, който има извънредно важно стопанско и обществено значение и който засѣга интереситъ на голѣма частъ отъ нашия народъ. Това е въпросътъ за газьола и консумацията му отъ нашитъ електрически предприятия. Следъ като се изнамѣри дизеловиятъ моторъ, който употребява като гориво най-евтинитъ петролни продукти, приложението на газьола въ индустрията като източникъ на двигателна енергия на

§ 10. Чл. 199, пунктъ 1, се измѣня така:

„1) картонътъ, употребенъ за амбалажъ на яйца, и хартията, употребена за амбалажъ на грозде и други плодове, които сѫ изнесени за чужбина“.

§ 11. Въ края на забележката къмъ чл. 200 точката се замѣня съ запетая и следъ нея се добавя следниятъ текстъ: „както и хартията за кибритената фабрика при гара Костенецъ-бана, необходима за изработване на кутийнитъ, пакетитъ и етикетитъ имъ“.

§ 12. Къмъ чл. 206 се прибавятъ следнитъ нови пунктове: „к) новитъ постройки, пристройки и надстройки на офицерскитъ събрания при гарнизонитъ на българската войска, строени следъ 1 януарий 1933 г. Платенитъ досега суми за таксата не се връщатъ“.

„л) новитъ постройки, пристройки и надстройки на църковнитъ фондове, които не се използватъ за търговски цели, а служатъ за тѣхни нужди“.

§ 13. Къмъ пунктъ „а“ на чл. 210 се прибавя следната нова алинея:

„Отпусканата за тия цели соль се денатурира по начинъ, определенъ отъ Министерството на финанситъ“.

§ 14. Въ чл. 213 думитъ „Поморийското землище“ се замѣнятъ съ думитъ:

„Поморийската околия“.

§ 15. Чл. 228 се измѣня и допълва така:

„Изнасянитъ за чужбина вина, ракии и плодовъ спиртъ не се освобождаватъ отъ акцизъ. Акцизътъ се заплаща отъ износителитъ“.

„Акцизътъ на изнесенитъ вина, реколта 1939 г., преди датата на обнародването на закона въ „Държавенъ вестникъ“, се заплаща отъ износителитъ на три платъ, въ срокове, определенъ отъ министъра на финанситъ“.

§ 16. Алинея втора на чл. 349 се измѣня така:

„На сѣщото наказание подлежатъ и ония, които употребяватъ за пушене на тютюнъ каквато и да било хартия или държатъ хартия, чийто вносъ е забраненъ. Въ такъвъ случай хартията се пресмита за тегерчетата съ 24 листа, при размеръ 4/8 см. всеки листъ“.

§ 17. Къмъ чл. 392 се прибавя следната нова алинея:

„На сѣщото наказание подлежатъ онѣзи, които употребяватъ плодовъ спиртъ за медицински или индустриални цели, както и за парфюмерия“.

§ 18. Чл. 430 се измѣня и допълва така:

„Който употребява или продава картонъ, предназначенъ за амбалажъ на яйца за износъ, или хартия, предназначена за амбалажъ на грозде и други плодове за износъ, както и вестникарска хартия, не за целта, за която сѫ освободени отъ акцизъ, се наказва съ глоба отъ 1.000 до 20.000 л. и съ петорния размеръ на следуюения имъ се акцизъ, като заловенитъ картонъ и хартии се конфискуватъ“.

§ 19. Буква Д на таблица IX се отмѣня, начинаей отъ 1 юлий 1940 г.

§ 20. Следъ буква И на таблица IX се прибавя следната забележка:

„Патентитъ по букви „ж“, „з“ и „и“ се определятъ и плащатъ поотдѣлно за производството на всѣки отдѣленъ видъ стоки и предмети“.

§ 21. Алинея втора на п. 6, таблица X, се измѣня и допълва така:

„Освобождаватъ се отъ тоя патентъ каучуковитъ, кожарски и всички други заведения, които произвеждатъ лакъ за свои нужди“.

Въ сѣщата таблица следъ пунктъ 14 се прибавя следната забележка:

Забележка. „Освобождаватъ се отъ този патентъ ония фабрики, които произвеждатъ тирета за своята собствена тъкачна индустрия“.

§ 22. Тоя законъ отмѣнява всички закони, правилници и наредби, които му противоречатъ.

мѣри широко и всестранно приложение, особено въ Северна България, където липсватъ естествени природни източници за двигателна сила, каквито сѫ въглищата и водата. Следъ войната тамъ се втурнаха да употребяватъ този продуктъ съ единъ небивалъ ентузиазъмъ, съ подкрепа и отъ държавата чрезъ закона за насърчение на мѣстната индустрия. Създадохъ се около 20 дизелови електрически централи. Поради липса на капитали, тѣзи дизелови електрически централи се изградиха чрезъ заеми отъ популярнитъ банки, отъ общинитъ, или отъ други кредитни кооперативни институти. Когато се създаваше електрификацията въ Северна България, изключително по частна инициатива на отдѣлни градски общини, газьолътъ за тѣзи централи бѣше освободенъ отъ всѣкакви мита и акцизи и при калкулациитъ на тѣзи предприятия той минаваше къмъ 1:30 до

1-40 л. При тая цена на газьола въпросните централи, макаръ и изградени чрезъ заеми отъ популярните банки или други кредитни институти, се явиха като пионери, за да разработятъ електрификацията въ България и я доведатъ до такова положение, че впоследствие държавата да може да намърси разработенъ планъ за електрификация. Следъ нѣколко дни тукъ г-нъ министърътъ на благоустройството ще ни занимае съ законопроекта за електрификацията на Северна България, където тия централи изиграха полезна роля. Тѣ създадоха предпоставките да се развие по-бързо нашата родна индустрия и да се развиятъ по-добре главно нашитѣ занаяти. Независимо отъ това, чрезъ тази енергия, която бихъ нарекълъ божия благодатъ, повечето отъ нашитѣ градове се снабдиха съ освѣтление и по този начинъ се премахна употребата на петрола като освѣтително сръдство.

Тѣзи централи се ползуваха съ безмитенъ газьолъ до 1933 г., когато съ закона за увеличение на държавните приходи тази привилегия имъ бѣше отнета. Тѣ трѣбваше да понесатъ увеличение на цената на газьола, който консумираха, почти двойно. Съгласно членъ 177 отъ закона за държавните привилегии, тѣ трѣбваше да плащатъ вече на всѣки литъръ газьолъ 0-81 л.; съгласно измѣнението на чл. 6 отъ сѣния законъ презъ 1937 г. — 19½ ст., мито — 72 ст., налози и други такси — 12 ст., или всичко 1-85 л. Следъ измѣнението на закона за засилване на държавните приходи тѣзи електрически централи все пакъ можеха да приключватъ своитѣ баланси безъ дефицитъ, защото се ръководѣха отъ високитѣ патриотични цели да правятъ всички икономии, които сѣ необходими, за да могатъ да даватъ колкото се може по-евтина енергия, както за индустриални цели, така и за електрическо освѣтление. Но следъ 1933 г. газьолътъ почва да поскупява: отъ 1-45 л. презъ 1933 г., презъ 1934 г. вече става 3-40 л., презъ 1935 г. — 3-52 л., презъ 1936 г. — 3-62 л., презъ 1937 г. — 4-30 л., 1938 г. — 4-40 л., презъ 1939 г. — 5-95 л. и презъ 1940 г. вече става къмъ 8-40 л.

Въпросътъ за газьола, г-да, е изнасянъ не веднажъ и предъ г-на министра на финанситѣ, и предъ правителството. Азъ смѣтамъ, че като народенъ представителъ съмъ дълженъ отъ това мѣсто да занимаю Народното събрание съ този въпросъ, за да намърси разрешение тукъ въ Народното събрание, защото той интересува едно народно състояние отъ близу 100 милиона лева, вложени български пари въ около 20 електрически централи, които ще трѣбва да намърятъ възможностъ да изживѣятъ тая криза до онзи моментъ, въ който държавата, чрезъ този законъ, който ние наскоро ще разгледаме въ Народното събрание, ще може да се притече на помощъ съ своя евтина енергия, която ще получава отъ източникитѣ отъ Южна България. Дотогава ние ще трѣбва да намѣримъ възможностъ, тѣзи централи да изживѣятъ тази криза. По какъвъ начинъ?

Г-да народни представители! Има вече нѣколко електрически централи, които за да икономисватъ газьола, който вече е скъпоценна течностъ, работятъ само въ опредѣлени часове отъ деня и нощта, и съ това спиратъ работата въ малкитѣ работилници и индустриални предприятия, които получаватъ отъ тѣхъ енергия. При това положение ние съ нашитѣ решения ще трѣбва да се притечемъ на помощъ на въпросните централи, да имъ дадемъ възможностъ да изживѣятъ тая криза до момента, когато ще бждатъ включени въ държавната електрификационна мрежа.

Споредъ § 6 отъ законопроекта, третата алинея на забележка I къмъ чл. 177 гласи така: „Газьолътъ, петролътъ, бензинътъ и смазочнитѣ минерални масла, доставени и употребявани по чл. 94 отъ закона за подобрене на земеделското производство и упазване на полскитѣ имоти, се освобождаватъ отъ заплащане на акцизъ“.

Защо трѣбва да направимъ това, г-да? Отъ даннитѣ, които азъ имамъ за производственитѣ разноси на киловатчасъ, добиванъ отъ тия централи, се установява следното. Презъ 1934 г. производственитѣ разноси за киловатчасъ сѣ били 3-05 л., разноситѣ само отъ мрежата до консуматора — 85 ст. и общитѣ разноси, т. е. разноситѣ за персоналъ, поддържане на машини и т. н. — 3-16 л.; или всичко 6-56 л. струва киловатчасъ, когато той се продава на консуматора по 5-78 л. А това значи, че всички тия централи вече губятъ на всѣки произведенъ киловатчасъ по 78 стотинки.

Естествено е при това положение, че тия дизелови централи, тия народностни, бихъ казалъ, индустрийки, създадени съ такъвъ трудъ, съ такава мъка, подкрепяни само отъ ограниченъ брой граждани, които понасятъ върху себе си повишението цената на газьола, за да може да се поддържа народното стопанство, нашитѣ занаяти и индустрии, ще трѣбва да бждатъ поне малко облекчени временно, докато се включатъ въ държавната електрификационна мрежа.

Ето защо азъ смѣтамъ, че ние трѣбва да намѣримъ възможностъ, газьолътъ, който се консумира отъ електрическитѣ юзини въ Северна България, която още не е електрифицирана съгласно закона за електрификацията на България и предстои да бжде електрифицирана съгласно новия законъ, който ние ще гласуваме, да го освободимъ отъ този акцизъ, който трѣбва да плаща съгласно чл. 177, забележка I — по 81 л. на 100 кгр. По този начинъ ние ще освободимъ отъ акцизъ приблизително 3 до 4 милиона килограма газьолъ, който се консумира отъ около 20 електрически централи въ Северна България: въ Видинъ, Ломъ, Враца, Плъвенъ, Шуменъ, Разградъ, Свищовъ, Горна-Орѣховица, Търново, Русе и Варна. Това сѣ централи, които иматъ приблизителна мощностъ къмъ 7 хиляди конски сили общо и струватъ надъ 100 милиона лева. По този начинъ ние ще извършимъ актъ на справедливостъ къмъ този клонъ отъ народното стопанство и ще покажемъ, че въ тия тежки времена, въ които тия централи се борятъ, за да изживѣятъ кризата, ние мислимъ за тѣхъ и нѣма да ги оставимъ да се разрушатъ, докато дойде евтината държавна електрическа енергия.

Затова азъ предлагамъ къмъ третата алинея на забележка първа къмъ чл. 177 да се добави „и общественитѣ и общински електрически юзини“, за да могатъ и тѣ, както и машинитѣ въ земеделското производство, да се ползуватъ съ безакцизенъ газьолъ, съ което ще се намалятъ производственитѣ разноси на тия електрически централи съ по 1 л. на килограмъ газьолъ. По такъвъ начинъ нѣма да допустнемъ да се повиши цената на електрическата енергия, която сега се използва отъ занаятчийскитѣ работилници, индустрията, както и за освѣтление. По този начинъ ние нѣма да допустнемъ да бжде повишавана цената на електрическата енергия отъ електрическитѣ централи. Иначе тѣ ще бждатъ принудени да я повишатъ, за да покрийтъ ония загуби, които търпятъ, благодарение на създаденитѣ затруднения за вноса на газьола и на високото мито и акциза, който плащатъ. (Ръкоплѣскания)

Аврамъ Гачевъ: Азъ искамъ да се изкажа по законопроекта.

Председателъ Никола Логофетовъ: Моля Ви се, седнете! Г-да народни представители! За да дамъ възможностъ на г-да народнитѣ представители да взематъ участие въ бюджетарната комисия, заседанието на която почва сега, въ 8½ ч., прекратявамъ днешното заседание.

Моля, следователно, следъ затваряне на заседанието г-да народнитѣ представители да отидатъ въ бюджетарната комисия.

Председателството, въ съгласие съ правителството, предлага за утре следния дневенъ редъ:

Първо четене на законопроектитѣ:

1. За измѣнение и допълнение на членове 40, 59, 97, 99, 149, 177, 188, 191, 194, 199, 200, 206, 210, 213, 228, 349, 392, 430, таблици IX и X отъ закона за държавните привилегии, акцизитѣ и патентитѣ — продължение разискванията.

2. За снабдяване съ документи за образование лица, загубили училищнитѣ си свидетелства.

3. Първо четене на предложението за измѣнение на членове 24 и 71 отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание.

4. Докладъ на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходитѣ по Министерството на народното просвѣщение за 1940 бюджетна година.

5. Второ четене на законопроекта за институтитѣ на основнитѣ учители.

6. Одобрение решенията на прошектарната комисия. Които приематъ така предложенъ дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 20 ч. 3 м.)

Председателъ: **НИКОЛА ЛОГОФЕТОВЪ**

Секретари:

{ **АТАНАСЪ ЦВѢТКОВЪ**
ГЕОРГИ МИХАЙЛОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**